

Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec

- **Kumer - Črčej, Fric. "Brez žene Ančke ne bi mogel opravljati vseh teh funkcij" : ob 80- letnici Frica Kumra - Črčēja / Fric Kumer - Črčej ; [pogovarjal se je] Janko Kulmesch.- Fric Kumer - Črčej z Blata pri Pliberku bo prihodnji ponedeljek, 22. maja praznoval 80. življenjski jubilej. Slavljenec je vse svoje življenje delal za blagor slovenske narodne skupnosti.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec. - Št. 20 (19. maj 2017), str. 2-3****
- **Predavanje na diplomatski akademiji : veleposlaništvo Republike Slovenije.-** 10. maja 2017 je slovensko veleposlaništvo s partnerji na dunajski diplomatski akademiji ob 300. obletnici rojstva Marije Terezije organiziralo že šesto srednjeevropsko zgodovinsko predavanje.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec. - Št. 20 (19. maj 2017), str. 4**
- **Kulmesch, Janko. Vsakoletno ustaško romanje na Libuško polje : v znamenju neslavne preteklosti / Janko Kulmesch.-** Libuče. **Knjiga Wilhelma Kuehsa Dianas Liste je biografski roman, ki je izšel pri založbi Tyrolia.** Knjiga je posvečena Diani Budisavljević (1891 - 1978), roj. Obexer iz Innsbrucka, ki je leta 1919 sledila možu v Zagreb. Med vojno je rešila ob podpori drugih več kot 10.000 otrok iz ustaških taborišč, prav tako pa je morala videti, kako je več tisoč otrok umrlo predvsem zaradi lakote.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec. - Št. 20 (19. maj 2017), str. 4**
- **Novinšek, Irena. Moda se spreminja, izzivi pa ostajajo : Irena Novinšek, šivilja / Irena Novinšek ; [pogovarjal se je] Bojan Wakounig.-** Pred petimi leti se je Irena Novinšek preselila iz Slovenj Gradca v Celovec in odprla krojaški salon. Medtem se je povsem udomačila in se tudi poslovno dobro uveljavila.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec. - Št. 20 (19. maj 2017), str. 5**
- **Ekološke dobrote v Pliberku : Južnokoroški bio – praznik.-** Bio - kmetije iz južne Koroške in sosednje Slovenije so se predstavile na pliberškem Glavnem trgu.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec. - Št. 20 (19. maj 2017), str. 5**
- **Ves teden v tesnem stiku s kulturo : Ljudska šola Lipa.-** Lipa pri Vrbi. Ves teden, od ponedeljka pa do sobote, na Ljudski šoli v Lipi pri Vrbi poteka šolski kulturni teden. Že kar v ponedeljek je bil poseben poudarek na učenju jezikov. Z Ano Duša iz Lutkovnega gledališča Ljubljana so se otroci na delavnici vadili v slovenščini, potekali pa sta med drugim tudi delavnici za angleški in italijanski jezik.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec. - Št. 20 (19. maj 2017), str. 6**
- **Glasbeni vigradni pohod Šumaj : Slovensko prosvetno društvo Rož.-** Šentjakob v Rožu. Letošnji pohod, tokrat je bil glasbeni, je bil že tretji, ki ga je Slovensko prosvetno društvo Rož iz Šentjakoba priredilo na osnovi trijezičnega zemljevida domače občine.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec - Št. 20 (19. maj 2017), str. 6**
- **Reichmann, Stefan. Jormaški vesoljski poleti z očmi fotografa : ob izidu fotografskega zvezka Jormak / Stefan Reichmann ; [pogovarjal se je] Sebastjan Trampusch.-** Fotograf Stefan Reichmann je pred nedavnim izdal fotografski zvezek Jormak s slikami mladincev v zabaviščnih parkih na pliberškem, beljaškem in šentviškem semnju. V intervjuju nam je povedal več o svoji strasti do fotografije ter o nastanku zvezka.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec. - Št. 20 (19. maj 2017), str. 7**
- **Wakounig, Bojan. Rož, Podjuna, Goriška na Zilji : koncert Bivaži pr Zilji / Bojan Wakounig.-** Zahomec. Polna dvorana, odlično petje in navdušeno občinstvo, a škoda da so Bivaži pr Zilji bile brez domačih ustvarjalcev. Najbliže Zahomcu so bile pevske gostje ženskega zbora Rož iz Šentjakoba v Rožu pod vodstvom Primoža Kerštanja. Drugi rožanski gostje pri Zilji so bili Šentjanški tamburaši. Sodelovali so še Kvintet Donet iz Podjune in Goriški komorni zbor, eden vidnejših v Novi Gorici in okolici.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec - Št. 20 (19. maj 2017), str. 11**
- **Pirc, Jerneja. Program za raznolikost Evrope : 30 let Erasmosa / Jerneja Pirc.-** Celovec. Minulo sredo, 10. maja, so člani društva InicativAngola in drugi mladi z gimnazije Ingeborg Bachmann, Višje šole za gospodarske poklice v Šentpetru ter Dvojezične trgovske akademije praznovali obletnico evropskega programa za izmenjavo mladih Erasmus. Pod geslom "We feel Europe - the diversity in one", so mladim približali pomen programa in projektov, v katere so tudi sami vključeni.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec. - Št. 20 (19. maj 2017), str. 11**
- **Wakounig, Bojan. Elena Messner: V tranzitno cono : leposlovna književnost / Bojan Wakounig.-** Celovec. Izgredi, opustošenja, nemiri ter vprašanja sodobnih migracij dajejo pečat novemu romanu Elene Messner: **In die Transitzone.** Založba Edition Atelier, Dunaj, 2017.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec. - Št. 20 (19. maj 2017), str. 12**
- **Dunajčani na razstavi ob 500- letnici reformacije : Slovenski inštitut.-** Dunaj. Na povabilo Slovenskega inštituta na Dunaju se je lepo število rojakov in rojakinj zbralo na ogledu razstave s podnaslovom "Dunaj po Luthru", saj je Dunaj sam za več desetletij postal večinoma protestantsko mesto.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec. - Št. 20 (19. maj 2017), str. 12**

- **Moč družbenih omrežij : vabilo na večkulturno poletno šolo v Bovcu.**- Univerza v Celovcu skupaj z univerzami v Ljubljani, na Primorskem, Trstu, Vidmu in na Reki že več kot 20 let prireja večkulturno poletno šolo v Bovcu, katere letošnja vodilna tema se glasi "Moč socialnih medijev". Poletna šola bo potekala od 16. - 30.8.2017 v Bovcu.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec.** - Št. 20 (19. maj 2017), str. 12
- **Piko, Milan. Zlati jubilej - 50 let : Od Pliberka do Traberka / Milan Piko.- Pliberk.** Po desetih letih je revija Od Pliberka do Traberka zopet doživela slavnostni zaključek, ki je desetletja dolgo vsem pevkam in pevcem pomenil višek pevskega srečanja. Leta 1982 se je na reviji zbralo 46 zborov s 1.200 pevkami in pevci.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec.** - Št. 20 (19. maj 2017), str. 13
- **Sodja, Lovro. Gala koncert baletnih umetnikov nekdanje Jugoslavije / Lovro Sodja.- Društvo baletnih umetnikov Slovenije,** ki ga vodi baletni solist Tomaž Rode, je v sodelovanju z Opero in baletom Ljubljana vabilo na Gala baletni koncert, ki je bil 21. aprila v ljubljanski operno baletni hiši. Povabili so baletne plesalke in plesalce iz vseh nekdanjih jugoslovanskih republik.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec.** - Št. 20 (19. maj 2017), str. 13
- **Europeada 2020 - od kje naj bi prišli naši reprezentanti?.-** V treh letih bo reprezentanca koroških Slovencev potrebovala svežih mladih igralcev. Toda, koliko jih bo v treh letih na voljo? Trener amaterjev SAK Jože Fera ima v svojih vrstah okoli 6 do 7 mladih igralcev, ki imajo potencial, da bi v treh letih bili v prvi ekipi SAK in bi bili s tem novi kandidati za koroško reprezentanco.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec.** - Št. 20 (19. maj 2017), str. 14

Primorski dnevnik, Trst

- Sandor Tence. Slovenci omenjeni enkrat direktno in enkrat posredno : Rim - volilni predlog DS, ki je dobil vzdevek "rosatellum". Primorski dnevnik, št. 115 (19. maj 2017), str. 1, 3
- Sandor Tence. Za Blažino je dobra osnova. Primorski dnevnik, št. 115 (19. maj 2017), str. 3
- Sandor Tence. Unesco opredeljuje rezijansčino kot sestavni del slovenskega jezika : Rezija - spet neplodne polemike glede izvora rezijanskega narečja : namesto iskanja ruskih korenin pozornost gospodarski rasti. Župan rezije Sergio Chinese zahteva poseben deželni zakon za zaščito rezijansčine kot samostojnega jezika. Primorski dnevnik, št. 116 (20. maj 2017), str. 3
- "Rosatellum" po oceni SSk krši zaščitni zakon za Slovence : slovenska manjšina - zelo kritično stališče tajnika Gabrovca. Primorski dnevnik, št. 116 (20. maj 2017), str. 3
- (duka) Tisti tragični, krvavi dnevi pomladi leta 1944: Opčine – predstavitev knjige Giuseppeja vergare Primavera di sangue. Primorski dnevnik, št. 116 (20. maj 2017), str. 6
- Danjel Radetič. Člane skrbi povečanje dimenzij, uprava vidi razvojne priložnosti: Gorica – na občnem zboru Zadrudne banke Doberdob in Sovodnje predvsem o spojitvi z opensko banko. Primorski dnevnik, št. 117 (21. maj 2017), str. 17
- SLOVENIJA bo napela vse sile za izvolitev Slovencev v Rimu : Ljubljana - sestanek na zunanjem ministrstvu. Primorski dnevnik, št. 117 (23. maj 2017), str. 1, 2.
- Projekt, ki krepi sodelovanje šol dveh narodnih manjšin: Koper – predstavitev čezmejnega načrta. Andreja Duhovnik Anton izpostavlja vlogo tržaških in goriških šol. Primorski dnevnik, št. 117 (23. maj 2017), str. 19
- Poljanka Dolhar, »Spomin je del našega vsakdana«: pogovor – Borut Klabjan, organizator konference Kraji spomina, kraji meje. Primorski dnevnik, št. 118 (24. maj 2017), str. 10
- (km) Zgodbe o meji razkrivajo tudi kataster in ljubezenska pisma: Kromberk – »zamejski« doprinos k simpoziju. Primorski dnevnik, št. 118 (24. maj 2017), str. 14
- Stojan Spetič. Primarne volitve v manjšini bi lahko priredili krovni organizaciji (Odprta tribuna). Primorski dnevnik, št. 118 (24. maj 2017), str. 18
- (mch) »Majhen spomenik preprostim vaškim ljudem«: Boljunec – predstavili knjigo Vojka Slavca, ki je izšla pri ZZZT
- (gb) Avstrijsko Primorje v vrtincu nasprotij: Trst – jutri v TKS predstavitev knjige Salvatora Žitka. Primorski dnevnik, št. 119 (25. maj 2017), str. 10

Primorske novice, Koper

- Denis Sabadin. Zaradi slovenščine so jih topli : z Gentilijevo šolsko reformo je fašizem skušal asimilirati Slovence in Hrvate. Primorske novice, št. 113, 19. maj 2017, str. 18/19

Delo, Ljubljana

- **Petnajst minut čakanja le politična črka na papirju. Peter Žerjavič, dopisnik. Delo, 19.05.2017**

Slovensko-hrvaška meja Bruselj bolj natančno opredelil pravila nadzora potnikov, a čakalne dobe bodo kljub izjemam ostale

Bruselj – Po velikonočnem kaosu na slovensko-hrvaški meji je kar nekaj znamenj, da bo v prihodnjem obdobju položaj bolj obvladljiv, a sistematičen nadzor vseh potnikov bo ostal pravilo, ki bo lahko le izjemoma opuščeno.

Evropska komisija je pripravila operativne smernice za izvajanje novosti v schengenskem zakoniku. Pri njihovi pripravi so upoštevali ugotovitve na terenu: prejšnji teden so si njeni predstavniki ogledali položaj na mejnih prehodih Gruškovje in Obrežje. Ko bo Hrvaška 27. junija dobila dostop do schengenskega informacijskega sistema (SIS), bodo samo hrvaški policisti

sistematično preverjali vse potnike, ki prihajajo iz Slovenije. Slovenski policisti naj bi pri izstopu potnikov iz države opravljali le ciljne preglede (preverjanje na podlagi meril). Slovenija bo ob vstopu potnikov nadaljevala sistematične preglede vseh.

Ne bo dvojnega preverjanja

Pred uveljavitvijo tega sistema, ki bo odpravil dvojno sistematično preverjanje, naj bi bila narejena analiza tveganj. Do 27. junija, ko bo Hrvaška pristopila SIS, naj bi se usklajevali s Slovenijo o konkretnih ukrepih. Pozneje bosta državi v konicah in med poletno turistično sezono lahko izvajali zgolj ciljne preglede. To bo izjema, kakršno schengenska uredba dovoljuje v primeru nesorazmernega vpliva na promet. Državi naj bi na ravni mejnih policij uskladili, kolikšen čas čakanja na meji je lahko obravnavan kot nesorazmeren in omogoča prehod s sistematičnega preverjanja na ciljno.

Evropska komisija je pripravila še napotke glede bolj ali manj samoumevnih stvari. V konicah in med turistično sezono naj bi državi zagotovili več policistov na meji. Poleg tega naj bi se policiji obeh držav usklajevali, še zlasti med izvajanjem ciljnega nadzora. »Smernice ne uvajajo nič novega, ampak dajejo napotke, kako bolj tekoče izvajati nadzor,« je povedal državni sekretar na notranjem ministrstvu Boštjan Šefic. V Bruslju se je na tristranskem sestanku srečal s hrvaškim kolegom Robertom Kopalom in evropskim komisarjem za notranje zadeve Dimitrisom Avramopoulosom.

Usklajevanje na meji

Evropska komisija še vedno vztraja, da je nujnost sistematičnega nadzora jasno opredeljena v uredbi in ga morajo vse članice dosledno izvajati. Prehod na ciljni nadzor je dovoljen le, če varnost ne bo ogrožena. Slovenija zmanjšuje pomen izjave o upravljanju tokov potnikov na slovensko-hrvaški meji, ki je bila v Bruslju objavljena po srečanju predsednika evropske komisije Jean-Clauda Junckerja s slovenskim premierom Mirom Cerarjem in njegovim hrvaškim kolegom Andrejem Plenkovičem 29. aprila ob robu vrha EU.

V njej je bilo predvideno, da bi na mejnih prehodih prešli s sistematičnega na ciljni nadzor takoj, ko bo čakalna doba več kot petnajst minut. Po neuradnih razlagah je pravilo o 15 minutah v praksi neizvedljivo, saj so na večjih mejnih prehodih čakalne vrste praviloma daljše. Sprejeto pa je bilo na hrvaško željo. Tudi državni sekretar Šefic izjavo razume bolj kot politično sporočilo predsednika evropske komisije in dveh premierov, s katerim so želeli opozoriti, da je meja obremenjena in da bi morali nekaj narediti. Opozoril je tudi, da so kolone na mejah bile in tudi bodo, »bomo pa naredili vse, da bi bile kolone krajše, a ne v škodo varnosti«.

Hrvaška stran je po drugi strani zadovoljna z »izvajanjem politične odločitve« Cerarja, Junckerja in Plenkoviča. Njihov državni sekretar Kopal je po pogovorih v Bruslju opozoril, da se čakanje včasih nekoliko podaljša in se namesto petnajst minut čaka pol ure. A vsi se menda takoj odzovejo, veliko usklajevanja poteka na ravni šefov izmen na mejnih prehodih, čeprav bi potrebovali več policistov in mejnih prehodov. Vsekakor bo po pričakovanjih Kopala položaj še boljši po 27. juniju, ko bo Hrvaška pristopila SIS.

- **Nebeški odred. Vili Einspieler o razpletu makedonske krize. Delo, 19.05.2017, str. 5**

Privrženci nove makedonske parlamentarne večine prenačljeno slavijo zmago. Kriza v državi ni le politična, ampak tudi sistemska, institucionalna in gospodarska. Podelitev mandata za sestavo vlade Zoranu Zaevu pomeni, da se VMRO-DPMNE na čelu z Nikolom Gruevskim spopada z novo politično realnostjo. Z avtoritarnim vladanjem je izgubila partnerje v albanskih strankah in mednarodni skupnosti ter se čez noč znašla v opoziciji. Ker z nasiljem, ki ga je spodbudila v sobranju, ni dosegla pričakovanih ciljev, je prisiljena spremeniti strategijo.

Prvi korak v tej smeri je bila komedija, ki sta jo ob podelitvi mandata za sestavo vlade uprizorila predsednik države Gjorge Ivanov in Zaev. Glavno vlogo v tej gledališki predstavi je imel politični kompromis. Zmagovalec je Zaev, čeprav je slovesno zdeklamiral, da si bo vlada prizadevala za ohranitev in zaščito enotnosti, suverenosti, ozemeljske celovitosti, neodvisnosti in večetničnosti v državi. Ker se je distanciral tudi od deklaracije albanskih strank, ki je bila podpisana v Tirani, je Ivanovu omogočil časten umik.

Če bo zdaj že bivša vladajoča stranka želela obnoviti nekdanja partnerstva, se bo morala odreči sejanju nestrpnosti do albanske manjšine. Zaev nima absolutne parlamentarne večine, njegovi partnerji na oblasti pa imajo lastne interese. VMRO-DPMNE bo poskušala blokirati vlado skozi institucije sistema, njena neučinkovitost pa lahko zamaje položaj nove vladajoče koalicije. Pritisk nanjo bo velik. Spopadla se bo s številnimi težkimi izzivi, realni politiki pa se bo lahko posvetila šele, ko se bo rešila etničnega bremena.

Država je v razsulu. Po skoraj dveh letih brezvladja, hibridnih in vzporednih institucij brez polne legitimnosti in sumljive legalnosti, drugače tudi ne more biti. Stanje v državnih institucijah je le vrh ledene gore. V vilinski ponudbi SDSM so bile etnične obljube albanskim volivcem, namesto državljanske platforme. Reforme in demokratizacijo družbe je SDSM postavila v ospredje šele s prečiščenim programom prihodnje vlade oziroma načrtom za življenje v Makedoniji. Kako je nova vlada opravila domačo nalogo, bo jasno že na jesenskih lokalnih volitvah, ki bi lahko bile tudi uvod v predčasne parlamentarne volitve.

Širjenje etničnega sovraštva v Makedoniji, katerega cilj je bil beg pred odgovornostjo, je zanetilo ogenj, na katerega ne sme nihče več dolivati bencina. Padec režima še ni zahteval od ljudi, da bi pod prisilo delovali v službi zla. Makedoncem in Albancem, ki večinoma vidijo svojo prihodnost v Evropski uniji, si ni bilo treba postaviti vprašanj, ki so rdeča nit drame Nebeški odred. V prelomnih trenutkih sta pogosto aktualni vprašanja, kako daleč je pripravljen iti človek za ohranitev lastnega življenja in kaj vse je sposoben storiti sočloveku, da bi rešil sebe.

- **Zaslужni nosilec nevidne koroške medalje. Intervju: Lojze Wieser, koroški založnik Pogovarjal se je: Milan Ilić, Dunaj.**

Delo, 19.05.2017, str. 19

Lojze Wieser, koroški založnik Po treh desetletjih delovanja založbe pravi, da če imaš upanje, dobiš zaupanje »Biti morate potrpežljivi,« je pred 35 leti francoski književni- urednik François Erval svetoval takrat mlademu- Lojzetu- Wieserju (r. 1954), -Slovcu iz Celovca, ki je hotel ustanoviti književno založbo. »Dragi- gospod Erval, bili smo potrpežljivi,- toda številne stvari- so bile težje, kot smo pričakovali,« pravi danes Wieser.- V torek so na Dunaju svečano- proslavili tridesetletnico obstoja celovške založbe Wieser.

Prišlo je več kot sto petdeset ljudi. Med njimi tudi Erhard Busek, nekdanji avstrijski podkancler in predsednik Ljudske stranke, zdaj predsednik dunajskega Inštituta za Podonavje in srednjo Evropo. Busek je bil v devetdesetih nekaj časa tudi avstrijski zvezni minister za znanost in kulturo. Že od nekdaj je podpiral Wieserja in njegove izdajateljske podvige. To se je močno razlikovalo od tedanje z nacionalizmom zastrupljene avstrijske Koroške, še posebej v času, ko je bil deželni glavar Jörg Haider. Busek je ob rojstnem dnevu založbe -Wieser povedal, da je Lojze zaslužni nosilec nevidne medalje »za svoje delovanje, od katerega so imeli mnogi korist, vključno s tistimi na Koroškem, ki so imeli korist, a je večinoma niso hoteli imeti«.

Lojze Wieser je že od malega dobro vedel, da meja države ni tudi meja jezika. »Kljub temu pa do začetka osemdesetih let na policah knjigarn ni bilo mogoče najti knjige v mojem jeziku, ki bi bila prevedena v nemščino. Tudi številni drugi jeziki in kulture jugovzhodne Evrope so bili pogosto brez domovine. Čakali so, da jih spozna širše bralstvo. Prav to smo poskusili narediti. V zahvalo smo dobili grožnje s smrtjo in pisemsko bombo.«

Zdaj je ozračje prijaznejše, je priznal Wieser, toda treba je bilo obstati v nenaklonjenem političnem okolju v Celovcu in na avstrijskem Koroškem. Soočiti se je bilo treba tudi z nerazumevanjem EU, pa tudi s številnimi lastnimi napakami, ki jih Wieser odkrito priznava. A kljub vsemu mu je uspelo. Pri tem ni izgubil otroške strasti za srečevanje in spoznavanje »večglasnih književnosti, za posredovanje kulturnega blaga, ki ga je treba odkriti, tega kozmosa čudes, v katerem mi je dano sodelovati. Kaj lahko človek sploh še dobi boljšega?«

Kaj bo v prihodnjih tridesetih letih največji izziv za založbo Wieser?

Da ne bomo delali napak, ki smo jih delali prvih trideset let. Pomembnejše od tega, kar delam, je tisto, kar delajo pisateljice in pisatelji, prevajalke in prevajalci, tisto, kar nam govori literatura oziroma poezija. Kakor tudi vse, kar nam govorijo tisti, ki izvirajo iz drugih delov Evrope, a jih tukaj ne slišimo.

Kaj je programski skupni imenovalec založbe?

To so tihi glasovi poetične bližine, - ki jo umeščamo med knjižne platnice. Namenjeni so ljudem zahodne Evrope, ki še danes ne doumejo, da je Evropa ena celina. Brez temeljev – in kultura je eden od temeljev – Evropa ne bo našla poti iz današnje zagate, v kateri se je znašla zaradi številnih preteklih napak. Izpustila je priložnost, da bi se približala drugemu pogledu na svet.

Kaj ste, poleg tridesetih let obstoja založbe, dejansko dosegli?

Dejstvo, da sem preživel trideset let kot izdajatelj, pomeni, da sem se v teh treh desetletjih veliko naučil. Še posebej to, kako se potegneš za lase iz dreka. Že France Prešeren je zapisal Sem dolgo upal in se bal, slovo sem upu, strahu dal ... Naučil sem se, da je treba imeti upanje, Hoffnung. Če imaš upanje, dobiš zaupanje. Če imaš zaupanje, imaš pravi odnos s ljudmi, s katerimi se srečuješ – na isti ravni.

Kljub temu danes skoraj vsak podjetnik deluje pod grožnjo finančnega neuspeha. Ta Damoklejev meč je bil, na žalost, giljotina za številne ljudi, ki so bili na začetku svojega podjetništva polni upanja, poleta in energije.

To tudi drži. Seveda, mnogo lažje je z več denarja, ki ga manjka na vseh koncih in krajih. Kljub temu to ne pomeni, da moramo vreči puško v koruzo.

In odnos večinskega okolja na avstrijskem Koroškem?

Po tako imenovani rešitvi problema dvojezičnih tabel na avstrijskem Koroškem je zavladalo odprto ozračje. Čeprav nekateri še vedno poskušajo agitirati za svoj stari, nemškonacionalistični šovinizem. Kljub temu menim, da so šli glede odprtosti ljudje dlje od politikov.

Vem, da je bilo dolgo težko najti razumevanje za vaše 'obmejno izdajateljstvo' tudi v širšem krogu, konkretno pri institucijah Avstrije in EU.

Ko govorimo o Avstriji in EU, si tu stojita nasproti preteklost in prihodnost. To je vidno v obliki podpore oziroma nepodpore pozitivnim projektom. Če ne obupaš, imaš priložnost nekaj zagnati. Če pa obupaš, v vsakem primeru padeš na nos.

Kateri aktualni projekti založbe Wieser so povezani s kulturo v slovenskem jeziku?

Menim, da ima slovenska kultura tri zelo pomembne pisateljice. Prva je Berta Bojetu, katere knjiga [roman Filio ni doma] bo letos izšla v nemškem prevodu. Druga je Alma Karlin, o kateri je pisal Milan Dekleva [Telo iz črk: roman o Almi] in jo bomo izdali v založbi Drava, ki je v lasti založbe Wieser. Založbi imata samostojne programe, a sta finančno povezani. Drava je bila ustanovljena leta 1953, z njo pa smo se združili pred letom in pol. Tretja pomembna književnica je Breda Smolnikar, ki je v svoji knjigi o brezah [Ko se tam gori olistajo breze] dala poseben prizvok jeziku in kulturnemu izrazu.

Te tri pisateljice zajemajo celo stoletje ponosne judovske in slovenske poti v svet. Niso zgolj neznane na Zahodu, ampak tudi v delu Slovenije. Še posebej sem ponosen na to, da bomo letos v založbah Wieser in Drava izdali te tri knjige. S tem bomo dali poseben prispevek slovenski kulturi. Poleg tega imamo žepno izdajo Solzic Prežihovega Voranca in romaneskno biografijo Primož Trubar -Jožeta Javorška.

Kaj zanimivega bo letos izšlo od drugih pisateljev?

Naša serija Evropo prebrati/Europa erlesen, v kateri je v dvajsetih letih izšlo dobrih dvesto knjig, je dala čustveni prispevek Evropi in njenemu ozračju. S temi 'vizitkami Evrope' ponujamo pogled na raznolikost razvoja in mišljenja posameznih središč in obmejnih območij v Evropi ter podajamo drugačen pogled in razumevanje tega razvoja.

Spomnil bi na naše izdaje del -Jiříja Gruše kot tudi dela Wilhelma Pevnyja. Tu je tudi psihoroman, nov žanr, ki ga začenjamo s Sibyl von der Schulenburg, pisateljico iz Italije. Rad bi napovedal, da bo prvič v zgodovini izšla slovenska kriminalka v nemščini. Njena avtorica je Meta Osredkar. Seveda je tukaj tudi Okusiti Evropo/Der Geschmack Europas, moja filmska serija, ki bo izšla tudi kot knjiga.

Dunajsko proslavo tridesetletnice založbe Wieser si bom zapomnil tudi po bovškem siru, ki ste nam ga dali v pokušino.

Vdova Jiříja Gruše je povedala, da ste Grušo očarali z domačimi gurmanskimi specialitetami. Prepričan sem, da ne samo njega.

Kulinarika lahko odpre vrata v srce in dušo življenja, tako posameznega človeka kakor kulturnih območij. V seriji Okusiti Evropo smo do zdaj posneli petnajst dokumentarnih filmov. Letos bomo posneli še tri. Navdušen sem nad tem, kako ljudje pogosto iz skromnih sestavin, ki so jim na voljo, skuhamo najokusnejše jedi. Tako pokažejo, kako deluje njihova fantazija, ki prinaša srečo.

- **Hrvaška postavila svojo mejo na morju. Boris Šuligoj. Delo, 20.05.2017, str. 2**

Arbitražni sporazum. Hrvaški policisti vsak dan v Piranskem zalivu in vse pogosteje odganjajo slovenske ribiče Piran – Vse kaže, da je Hrvaška že postavila svojo mejo na morju, ki jo bo branila tudi po drugačni odločitvi arbitražnega sodišča. Hrvati očitno že vedo, da meja ne bo na sredinski črti, drugače si ne bi že dve leti dovolili flagrantnih in rednih kršitev arbitražnega sporazuma. Število incidentov se povečuje v zadnjem mesecu, odkar je arbitražno sodišče napovedalo, da bo odločitev sporočilo letos.

Kar dve hrvaški policijski plovili sta vsak dan v morju, ki velja za sporno. To dokazuje tudi incident globoko v (nesporno) slovenskem morju. Do njega je prišlo pred devetimi dnevi, 4,2 navtične milje od piranske Punte (torej zunaj Piranskega zaliva), v smeri proti Gradežu. Po razpoložljivih koordinatah incidenta s 16-metrsko koprsko ribiško ladjo Deklica tik ob sredinski črti, celo po hrvaških pojmovanjih čez sredinsko črto v nespornih vodah, sklepamo, da gre za zaostrovanje in očitno izzivanje hrvaških policijskih čolnov, saj so hrvaški policisti pripluli s skoraj 14 metrov dolgim čolnom P212 in več kot 25 metrov dolgo policijsko ladjo Marino Jakominić (imenovano po hrvaškem junaku domovinske vojne). Po naših podatkih se ni zgodilo prvič, da so hrvaški policisti zapluli celo čez sredinsko črto proti slovenski obali. To dogajanje je laikom težko dokazovati, saj policijska plovila izključijo lastne avtomatske identifikacijske naprave, ker bi bilo mogoče njihovo plovbo (manevre) spremljati z vsakega osebnega računalnika na avtomatski identifikacijskem sistem, ki je dostopen po spletu. Policijska ladja Marino Jakominić je bila zgrajena pred nekaj leti in je namenjena patroliranju in reševanju na pomorsko zahtevnejšem območju Kvarnerja. Povsem logično je, da jo je hrvaška policija preselila v Umag s povsem natančno določeno nalogo.

Koprski ribič Elvino Sabadin nam je povedal, da je s svojim čolnom Deklica za ribolov bele ribe z globinsko povlečno mrežo po dveh mesecih odsotnosti iskal ribo na več mestih v slovenskem morju. »Lovil sem tudi pred Piranom, in to na mestu, kjer sem prej lovil brez zapletov. Tokrat se je na približno pet metrov od mojega čolna približalo manjše hrvaško plovilo, druga, najmanj dvakrat večja ladja je ostala nekoliko stran. Po megafonu so me glasno opozorili, da sem v hrvaškem morju in naj se umaknem. Kmalu je k nam priplul tudi slovenski policijski čoln P 66, ki je dogajanje sprva opazoval. Kaj se je dogajalo med tremi policijskimi plovili po tem, ko sem odplul, ne vem. S policijo se nisem prepiral, niti jih nisem fotografiral, ker iz teh dogodkov ne delam problemov, ampak opravljam svoje delo za preživetje. Imam dovolj problemov s tem,« je povedal Elvin Sabadin, ki opaža, da so Hrvati zadnji dve leti spet navzoči na morju blizu Pirana. Očitno se je v zadnjih dveh mesecih, kar ga ni bilo na svojih loviščih in na uradnem slovenskem ribolovnem območju, pri Hrvatih nekaj spremenilo.

V slovenski policiji so potrdili, da sta 11. maja ob 10.41 plovili hrvaške policije vpluli v slovensko teritorialno morje, kjer je bila slovenska ribiška ladja. »Posadka slovenskega plovila je opozorila plovili hrvaške policije, da se nahajata na območju nadzora slovenske policije. Po tem sta hrvaški plovili zapustili kraj dogodka. Policija je 17. maja o tem obvestila ministrstvo za zunanje zadeve.« Predstavnica policije za odnose z javnostjo Vesna Drole drugih podrobnosti ni hotela razkriti. Pojasnila je le, da imajo slovenski policisti navodilo, da se izogibajo incidentom. Izvedeli smo le, da je hrvaški policijski čoln pred Piranom z agresivnim manevrom in povzročanjem valov poskušal potisniti slovenski policijski čoln P66 v ribiški čoln, vendar stika ali trka med plovili ni bilo.

Slovensko zunanje ministrstvo nam še ni odgovorilo na vsa vprašanja, vendar je že napovedalo protestno noto. Več slovenskih ribičev pa je hudo jeznih na predstavnike države, saj so prepričani, da jim ne omogoča varnega opravljanja dela na uradnem slovenskem ribolovnem območju. Nekateri so prepričani, da so hrvaški policisti aktivnejši od razkritja prisluškovalne afeze poleti 2015, ko so se Hrvati politično odločili za odstop od arbitražnega sporazuma. Izolski ribič Robert Radolovič pa trdi, da so hrvaški policisti aktivnejši zadnja tri leta, od tedaj, ko so se vse večje ribiške barke morale opremiti z AIS-sistemom. Od tedaj njihovo delo lahko sproti spremljajo tudi v Pulju. Ko tam zagledajo, da se je slovenska ribiška barka približala sredinski črti, imajo umaški pomorski policisti že nalogo, da posredujejo. In umaški pomorski policisti nimajo izbire. »Nemalokrat smo vlekli mreže družno: mi v sredini, na vsaki strani pa slovenski in hrvaški policijski čoln. Vse so posneli, pofotografirali in popisali, nam rekli, da tega ne smemo početi, toda več od tega nismo doživeli. Zdaj se stvari, kot kaže, spreminjajo,« pove Radolovič.

Ta incident je le eden v vrsti, ki je prišel v javnost. O tem, da so včeraj zjutraj hrvaški policisti pripluli vse do izliva Dragonje, nihče ni poročal, ker se pač nobenemu ribiču ni zgodilo ničesar, slovenski policisti pa so dogodek le zabeležili, kot to počnejo skoraj vsak dan.

- **Še ena letina incidentov. Boris Šuligoj o težkem sosedstvu. Delo, 20.05.2017, str. 5**

S hrvaško politiko je očitno nekaj narobe, če mora svoj položaj in državnost braniti z incidenti. Svetovno javnost nagovarja z moralnimi poduki, sama pa na silo vzpostavlja mejo, ki je ni bilo in o kateri se je v civiliziranem svetu mogoče samo dogovoriti. Pojasnjuje, da je odstopila od arbitražnega sporazuma, ni pa logično upravičila naslednjega koraka. Namreč, kako namerava po umiku iz arbitražnega postopka vzpostaviti dialog s katero od svojih sosed, denimo Slovenijo. Če ni prav tako, kot meni Slovenija, in ni prav, kot pravi Evropska unija, niti arbitražni tribunal v Haagu, nimajo prav sosede ..., je edino prav tisto, kar ponavlja Hrvaška: meja bo pravična, če jo določimo sami.

Če se pokaže minimalna možnost, da bi lahko bilo drugače od njenega pogleda, povleče najtežje orožje. Enkrat je to zelo dodelan in domišljen prisluškovalni postopek, drugič preprosta večja sila. En 13-metrski policijski čoln iz Umaga očitno težko drži novo mejo na morju, zato z Reke preseli veliko, 25-metrsko policijsko ladjo, ki bi jo veliko bolj potrebovali v primeru reševalnih akcij v Kvarnerju. Ampak dve ladji bosta lažje odrinili slovenske policijske »sandoline«. To spominja na oktober 2004, ko so Hrvati pred Umag pripeljali topovnjačo Šolta.

Leto 2004 je bilo sploh nenavadno incidenčno leto. Takrat je bilo samo v drugi polovici volilnega leta 49 incidentov. Ni manjkalo trkov ribiških plovil, postavljanja hrvaških školjčič, kraje kilometrov mrež slovenskim ribičem in pozivov z letaki na

Reki, naj Hrvati ne kupujejo slovenskega blaga. Leta 2003 smo beležili samo en incident na morju, leta 2006 dva, 2007 jih skoraj ni bilo. Spet se jih je nekaj zgodilo leta 2009, pred arbitražnim sporazumom. Ampak od konca leta 2009 do vstopa Hrvaške v EU (leta 2014) incidentov ni bilo več. Izhlapeli so. Kakšna nedolžna hrvaška evropska ponižnost! S hrvaškimi Evropejci smo nato veselo plesali eno samo poletje. Zdaj smo v novem incidenčnem času. O večini javnost sploh ne izve. Dokler komu ne bo res prekipelo. Tako kot je skoraj enemu od zelo jeznih ribičev, s katerim smo govorili včeraj. Ampak še preden bo arbitražna sodba objavljena, preden bo kdo do konca zastrupil odnose med državama, je jasno, da ne na eni ne na drugi strani nimajo učinkovitega in trdnega premisleka, na kakšno sosodstvo bi pravzaprav radi obsodili oba naroda. Ni premisleka o tem, ali bo res moralo počiti, se bo moralo res zgoditi kaj hudega, ali pa se bodo tisti, ki se redijo na incidentih, pravočasno ustavili in sprevideli, da med sosedi preprosto ne gre drugače. Če 25 let niso našli dogovora (razen Drnovška in Račana), potem je mogoč samo strpen dialog. Seveda se je težko sklicevati na dialog, če mora potekati čez bodečo žico. Ampak naj nas nikar ne prepričujejo, da so incidenti nastali iz nič, kar tako, sami od sebe med ljudmi. Vsak incident ima svoje ime in priimek. Hrbte nastavljajo običajni kmetje (ribiči) s šahovnice. Problem imata obe strani, a pravega čuta odgovornosti in strategije do tako težkega sosodstva niti v Sloveniji ni mogoče čutiti.

- **Generacijski projekt še čaka na zeleno vejo. Tina Lešničar. Delo, 24.05.2017, str. 10**

Džamija. Na gradbišču islamskega versko-kulturnega centra poganja drevo miru – Grabus: pogovarjamo se z različnimi financerji

Ljubljana – Pred še nedokončanim islamskim versko-kulturnim centrom so včeraj v duhu sožitja in medsebojnega spoštovanja predstavniki islamske, krščanske, evangeličanske in pravoslavne vere pri nas zasadili drevo miru.

Zelene veje mladega ambrovca, ki bojda doseže višino od petnajst do dvajset metrov, jeseni pa zažari v rumenkasto oranžnih tonih, ponujajo barvni kontrast belini nove kockaste arhitekturne znamenitosti v Ljubljani. Simbolno pred džamijo, kot prvo med enakimi, drevo stoji v duhu miru in sožitja, morda pa ponazarja tudi zeleno vejo, na katero si po končani prvi fazi gradnje projekta prizadeva zlesti islamska skupnost. Za dokončanje gradnje jim je po vloženi 20 milijonih evrov namreč zmanjkalo denarja, zato so morali po prvi fazi lani pred koncem leta projekt začasno ustaviti. Čeprav je bila dopoldanska ceremonija namenjena velikim temam in besedam, kot so medsebojno razumevanje, spoštovanje, ljubezen, mir, zaupanje in prijateljstvo, se mufti Nedžad Grabus ni mogel izogniti novinarskim vprašanjem o finančnem stanju in prihodnosti islamskega kulturnega centra. »To je zame težko vprašanje, trudimo se in vse bomo naredili, da bomo projekt končali čim prej. Po planu A bomo končali celoten projekt, če nam to ne bo uspelo, bomo realizirali plan B in končali džamijo, ploščad pred njo in objekte, ki so nujni za uporabo same džamije,« je povedal mufti Grabus, ki si želi, da bi verniki v džamiji vsaj eno noč molili ob ramazanu prihodnje leto.

»Veste, da nerad govorim o stvarih, dokler o njih nisem popolnoma prepričan,« se ni hotel spuščati v datume in podrobnosti, a je novinarjem zagotovil, da islamska skupnost ni v finančni negotovosti. »Dogovarjamo se z različnimi financerji in smo v vmesnem času zgradili tudi dostopno cesto do islamskega centra, za katero upam, da se bo tako simbolno kot zares imenovala Džamijska ulica,« je povedal Grabus in spomnil, da je islamska skupnost nakup zemljišča za cesto financirala sama in ga morala od države odkupiti po ceni stavbnega zemljišča, torej je za kvadratni meter odštela šestkrat več. Zdaj na poti dokončanja džamije menda ni več birokratskih ovir.

Namesto hišice – center

Mufti je v projekt gradnje islamskega versko-kulturnega centra vpleten od leta 2006. Osnova centra je 24 metrov visoka kocka, ob kateri se dviguje štirideset metrov visok minaret. V sklopu centra bodo tudi prostor za molitev, umivalnica za obredno umivanje, po en izobraževalni, administrativni in stanovanjski objekt, v kleti pa parkirišča, restavracija in telovadnica. Od leta 2008 do konca prve faze so v center vložili 20 milijonov evrov; pet islamska skupnost, 15 pa jih je prispevala država Katar. Dogovor sta, po muftijevem zagotovitvi, obe strani izpolnili. Tudi pogodbene obveznosti do podjetja Gorenje projekt, ki je glavni izvajalec gradbenih del, so izpolnjene, je zagotovil Grabus. »Poglejte, kako je ta objekt lep! Odločili smo se, da zgradimo večji objekt, za kar smo si prizadevali štirideset let. Lahko bi zgradili hišico in bi bila gradnja že končana. Kar delamo, pa je generacijski projekt,« je dejal in pristavil: »Obljubim, da bom mufti, dokler džamije ne dokončamo.«

V nagovoru ob zasaditvi drevesa miru si je Nedžad Grabus zaželel, da bo islamski kulturni center, ki je konceptualno zastavljen tako, da bo integriran v širšo družbeno skupnost, postal mesto srečevanja, ustvarjanja in razvijanja prijateljstva med ljudmi. »Ljubezen do boga naj spremlja ljubezen do soseda. V centru si bomo prizadevali razširjati vrednote, ki bodo povezovala ljudi in krepile medsebojno zaupanje in mir,« je povedal, preden je prepustil besedo ljubljanskemu nadškofu Stanislavu Zoretu, škofu evangeličanske cerkve Gezi Filu ter parohu srbske pravoslavne cerkve Radu Despotoviću, nato pa je visoke goste popeljal na ogled po svojem centru.

- **Več gospodarskega sodelovanja. Ma. F., STA. Delo, 25.05.2017, str. 2**

Obisk Borut Pahor in Alexander Van der Bellen o dvostranskih vprašanjih

Ljubljana – Predsednika Slovenije in Avstrije, Borut Pahor in Alexander Van der Bellen, sta se v Ljubljani pogovarjala o številnih dvostranskih vprašanjih, tudi o položaju koroških Slovencev in nemško govoreče skupine v Sloveniji, ter o mednarodnih temah. Dvostranske odnose sta ocenila kot odlične. Zavzela sta se za nadaljnjo poglobitev sodelovanja, predvsem v gospodarstvu. Predsednika sta se pogovarjala tudi o morebitni slovenski notifikaciji avstrijske državne pogodbe (ADP), o delu arbitražnega sodišča pri reševanju vprašanja meje med Slovenijo in Hrvaško ter o avstrijskem nadzoru meje med državama. Slovenski predsednik je poudaril, da Slovenija ne vidi razlogov, da bi Avstrija po koncu šestmesečnega obdobja nadaljevala nadzor.

Vestnik, Murska Sobota

- **Neuspešni zelo povečali izgubo. Majda Horvat. Vestnik, Murska Sobota, leto LXIX, št. 21, 25. maja 2017, str. 3**

Pomursko gospodarstvo poslovalo pozitivno

Pri neto dodani vrednosti Pomurje še vedno zelo zaostaja za slovenskim povprečjem

Pomurske gospodarske družbe nadaljujejo trend pozitivnega poslovanja. Lani so ustvarile 60,9 milijona evrov neto čistega dobička, ki pa je v primerjavi z letom prej zrastle samo za odstotek (v Sloveniji kar za 70 odstotkov). Vzrok za skromno rast je v tem, da so uspešne družbe čisti dobiček povečale za 19 odstotkov, neuspešne pa so čisto izgubo povečale kar za 76 odstotkov in s tem pomembno vplivale na končni poslovni izid. Ustvarjeni čisti dobiček je lani znašal 94 milijonov evrov in ga je izkazovalo 1.194 družb od skupaj 1.872, izguba, ki jo je pridelala 601 družba, pa 33 milijonov evrov.

Kljub temu je pomursko gospodarstvo lani zrastle, kar kažejo podatki, ki jih je v svoji letni informaciji zbral Ajpes.

Povečalo se je število gospodarskih družb (za 23), število zaposlenih (za 705), dvignila pa se je tudi povprečna bruto plača na zaposlenega (za 39 evrov). Zrastle so ustvarjeni prihodki (za 8 odstotkov), še najbolj na tujih trgih (za 22 odstotkov), in neto dodana vrednost kakor tudi neto dodana vrednost na zaposlenega. Kljub doseženi rasti, predvsem prihodkov, ustvarjenih na tujih trgih, pa pomursko gospodarstvo po temeljnih kazalnikih produktivnosti še vedno ni ujelo slovenskega povprečja. Pomurje tako zaostaja za slovenskim povprečjem pri prihodkih na zaposlenega (za 19 odstotkov), pri neto dodani vrednosti na zaposlenega (za 23 odstotkov) in pri bruto plači na zaposlenega (za 13 odstotkov) in pri čistem poslovnem izidu na zaposlenega (za 44 odstotkov). Pomurska regija med dvanajstimi statističnimi regijami s 148 tisoč evri prihodka na zaposlenega na šestem mestu in se je v primerjavi z letom prej vendar dvignila za štiri mesta, na predzadnjem mestu je po bruto plači na zaposlenega (lani je znašala 1.337 evrov) in na zadnjem po ustvarjeni dodani vrednosti na zaposlenega (32.466 evrov).

- **Ena redkih, ki strategijo načrtno izvaja. Vida Toš. Vestnik, Murska Sobota, leto LXIX, št. 21, 25. maja 2017, str. 5**

Občina Ljutomer

Preverili so, kaj je bilo doseženo v štirih letih izvajanja prometne strategije, in sprejeli prenovljeno celostno prometno strategijo

Pred petimi leti je Občina Ljutomer kot prva med slovenskimi občinami sprejela celostno prometno strategijo (CPS), ki je bila v skladu s smernicami Evropske komisije, ta je strategijo tudi nagradila. S prenovno strategijo iz leta 2012 – proces prenove je trajal 10 mesecev – se zgodba CPS nadaljuje. V Ljutomeru so s prenovno namreč preverili, kaj je bilo doseženo v štirih letih izvajanja strategije.

Ob koncu prenove pa so sprejeli tudi dokument, v katerem so opredelili nadaljnje korake načrtovanja in upravljanja prometa v občini za naslednjih pet let. »Kar nekaj načrtovanih in izvedenih ukrepov iz prve celostne prometne strategije pomeni pomemben premik; premik v smer zvišanja kakovosti bivanja. S pametnim načrtovanjem in razvojem prometne kulture pa vsi skrbimo za to, da je dostopnost zagotovljena vsem; kadar koli in kamor koli, na varen, varčen in zdrav način,« je povedala ljutomerska županja Olga Karba in posebej poudarila, da je Ljutomer svetel primer, saj je analiza izvajanja pilotne prometne strategije pokazala, da so ena redkih občin v državi, ki izvajajo CPS načrtno. Večina drugih lokalnih skupnosti ima strategije kot rezultat kakega evropskega projekta, a je ne uporablja kot orodje za načrtovanje in upravljanje prometnega sistema.

Prenovljena CPS v Občini Ljutomer prepozna pet področij ukrepanja, ki naj bi bila ključna za sodobno organiziran promet v občini: celostno načrtovanje mobilnosti, podpora hoji, izkoriščen potencial kolesarjenja, inovativen javni potniški prevoz in optimizirani cestni promet. Bistven premik pri vsem skupaj pa je odmik od usmerjenosti na gradnjo infrastrukture in usmeritev v naložbeno ter okoljsko manj sporne ukrepe, ki pa bodo učinkovitejši.

- **Pomurje se utrjuje v kakovosti. Janko Votek. Vestnik, Murska Sobota, leto LXIX, št. 21, 25. maja 2017, str. 7**

Razstava Dobrote slovenskih kmetij

S tem ko kmetijska politika postavlja v ospredje lokalno predelano hrano, se odpirajo nove poti za trženje

Razstava dobrot slovenskih kmetij v minoritskem samostanu na Ptujju se je začela na pobudo Turističnega društva Ptuj. Od začetka razstavo spremlja ocenjevanje dobrot s slovenskih kmetij. Lokalne razstave in priložnostno trženje kmetijskih pridelkov in predelanih živil so že bili praksa lokalnih društev predvsem kmečkih žensk. Z razstavo kmečkih dobrot in ocenjevanjem razstavljenih živil in pridelkov na Ptujju so kmetije pridobile strokovno verifikacijo svojih izdelkov in pridelkov, ob njej pa tudi potrditev, da živila ustrezajo vsem predpisanim prehranskim standardom in s tem zagotavljajo varnost potrošnikov. Za sodelujoče na razstavah in ocenjevanjih na razstavah ni bil v ospredju le tržni interes, pogosto je šlo tudi za prestiž znotraj lokalnih okolij in med posameznimi društvi in razstavljavkami ali razstavljavci. Vseeno pa ni mogoče zanikati, da razstava in ocenjevanje nista spodbudila razvoja kar nekaj malih podjetij, ki so se razvila na kmetijah ali ob kmetijah. V tem smislu je vsakoletna predstavitev kakovosti dobrot slovenskih kmetij neka spodbuda za razvoj drobnega živilskega sektorja, ki se postavlja ob rob industrijskim sistemom in kmetom omogoča prodajo svojih pridelkov po bistveno višjih cenah, kot jih dosegajo s prodajo surovin industrijskim sistemom.

Z ocenjevanjem do višje kakovosti

Razstava Dobrote slovenskih kmetij iz leta v leto širi krog sodelujočih. So kmetije, ki so bile pred časom aktivne udeleženke in jih več ne opazimo na la biti imenovana, je povedala, da o kakovosti svojih suhomesnatih izdelkov nikoli ni dvomila. Sprejeli so jih tudi potrošniki in velik del jih je priložnostno prodala. Vseeno so bile Dobrotoslovenskih kmetij izziv in odločila se je za sodelovanje na ocenjevanjih. Po nekajletnem sodelovanju je dosegla znak kakovosti in zdaj ne vidi več potrebe po ponovnem potrjevanju na ocenjevanjih. Na samih ocenjevanjih in ob napredovanju do znaka kakovosti je dobila informacije o tem, katera malenkost manjka mesu ali salami, da doseže vrhunsko kakovost. Podobno razmišljajo tudi nekateri drugi razstavljavci. Brez sodelovanja na ocenjevanjih dobrot slovenskih kmetij danes verjetno ne bi imeli tako razvitih dopolnilnih dejavnosti v peki kruha in peciva in predelavi mesa. Dobrote slovenskih kmetij so v zavest potrošnikov ponovno vrnila nekatera nekoč že prepoznavna in cenjena živila, recimo bučno olje. Opravile so pomembno vlogo pri razvoju domačega zasebnega kmetijskega sektorja. Z opiranjem na tradicijo in z razvojem izdelkov na podlagi izkušenj in po recepturah babic,

kot pogosto poudarjajo sodelujoče gospodinjice, so se na kmetije začeli vračati »zdrava žita« in tradicionalne domače pasme živali. Drug pomemben element je poudarek na kakovosti pridelave in prireje. To je eden od ključnih elementov, ki je slovensko kmetijstvo obvaroval pred velikimi aferami, s katerimi se srečuje industrijsko kmetovanje, in zaradi česar nima težav z izbrano kakovostjo.

- **Slovenska pesem je zadonela ob Donavi. A. N. R. R. Vestnik, Murska Sobota, leto LXIX, št. 21, 25. maja 2017, str. 11**

Mešani pevski zbor Štefana Kovača iz Murske Sobotice je na povabilo zbora Jugendkammerchor od 12. do 14. Maja gostoval v Nemčiji, v pobratenem mestu Ingolstadt. Pevke in pevci, ki delujejo pod vodstvom zborovodje Tomija Bušinoskega, so pripravili kar nekaj koncertov, ki so navdušili občinstvo, še posebno slovenske zdomce.

Najprej so zapeli na koncertu z naslovom Emotio v dvorani Bauerngerätemuseum Hundszell skupaj s tamkajšnjim zborom Jugendkammerchor, ki ga vodi Eva-Maria Atzerodt. Predstavili so se z več skladbami, od nemških romantičnih do slovenskih umetnih ter ljudskih pesmi, poseben poudarek pa so dali prekmurskim na napevom. V sklepnem delu koncerta sta zboru združila moči ob treh skupnih pesmih.

V nedeljo pa je zbor s svojim izborom sakralnih pesmi sodeloval pri maši v cerkvi svetega Mavricija v starem mestnem jedru Ingolstadta. Tako je slovenska pesem zadonela v mestu ob Donavi. Kot je povedala Marija Horvat, sta ostovanju poseben pečat dali druženje in tkanje prijateljskih vezi med pobratenima mestoma Murska Sobota in Ingolstadt, ki imata dolgoletno tradicijo sodelovanja in izmenjav na gledališkem, glasbenem, fotografskem in likovnem področju.

- **Biti racionalen, a ne neambiciozen. A. Nana Rituper Rodež. Vestnik, Murska Sobota, leto LXIX, št. 21, 25. maja 2017, str. 12**

V Lendavi sta kultura in turizem tesno povezana

Želijo, da kultura zavzame pomembno vlogo v razvoju in življenju – Kako osmisлити lokalne potenciale in motivirati ljudi

Pred enim letom so v Občini Lendava napovedali, da se bodo potegovali za kandidaturu za evropsko prestolnico kulture 2025, v tem času pa so se lotili proučevanja svojih potencialov in možnosti. Med drugim so izdelali lokalni program Občine Lendava za kulturo 2017–2025, ki na 90 straneh predstavlja strategijo razvoja kulture v občini. Ob tem je lendavski župan Anton Balažek povedal, da si želijo, da kultura v življenju mesta in razvojnih načrtih zavzame pomembno vlogo. Program je že zasnovan, v drugi polovici leta pa jih čaka še priprava investicijskega dela, ki bo, kot meni župan, v skromnih okvirih, a bo zajel vsebine, ki jih lahko uresničijo in jih potrebujejo. Sicer pa lendavska občina za kulturo namenja kar 16 odstotkov svojega proračuna, kar je svojevrsten rekord. Ob tem da imajo v občini veliko možnosti in potencialov, župan večkrat poudarja, da je eno največjih vprašanj, kako motivirati ljudi.

Miro pritegnil 12 tisoč obiskovalcev

Potrjuje pa se tudi smiselnost povezovanja turizma in kulturne ponudbe, saj so v zadnjem obdobju zaznali pozitivne premike. Podatki kažejo, da se okoli 15 odstotkov turistov v Lendavi odpravi na lendavski grad ali se povzpne na stolp Vinarium ali pa kar oboje. Tudi prenočitvene zmogljivosti v Lendavi so polno zasedene, tako da bi potrebovali še več turističnih postelj in ponudbe, je prepričan Balažek. Odkar na lenda vsemem gradu gostijo razstave Velikani svetovne likovne umetnosti, pa se je bistveno povečal tudi obisk gradu. Še pred letom 2009 je grad obiskalo okoli 2500 ljudi, že s prvo razstavo del Victorja Vasarelyja pa so pritegnili 6000 obiskovalcev. Lansko razstavo del Joana Miroja si je ogledalo 12 tisoč obiskovalcev, preostale razstave pa še dodatnih tri tisoč. Na razglednem stolpu so lani našteali skoraj sto tisoč obiskovalcev, v letošnjem letu jih pričakujejo vsaj toliko, če ne še več.

Pomembno je, da občine razmišljajo podobno kot Občina Lendava, da se da z drznimi potezami dosežati izjemne rezultate, pravi Aleš Šteger, eden od soavtorjev lokalnega programa za kulturo. Povedal je, da gre za vizijo razvoja kulture v občini in dokument, kakršnega imajo navadno le mestne občine in tiste, ki zrelo in ambiciozno razmišljajo o kulturi. Tak ambiciozen projekt naj bi bil tudi EPK, ki naj prinaša in ustvarja dolgotrajne premike, osmisli lokalne potenciale, ne pa le kratek ognjemet, pove.

Dokument, ki so ga zasnovali in je še v javni obravnavi, so zastavili na posnetku realnega stanja, pri čemer niso le prebirali starih dokumentov, ampak opravili poglobljene pogovore z vsemi deležniki, ki soustvarjajo kulturo.

- **Nastopilo je šest orkestrrov. A. N. R. R. . Vestnik, Murska Sobota, leto LXIX, št. 21, 25. maja 2017, str. 12**

Na letošnjem, 14. promenadnem koncertu pihalnih orkestrrov v Lendavi, ki ga je tradicionalno organizirala Glasbena šola Lendava, je nastopilo šest orkestrrov, in sicer s štirih pomurskih javnih glasbenih šol ter gostje iz Hrvaške in Avstrije. Poleg pihalnega orkestra šole gostiteljice, ki deluje pod vodstvom Stanka Peterke, so na letnem odru gledališke in koncertne dvorane nastopili še mladinski pihalni orkester Glasbene šole Slavka Osterca Ljutomer, ki ga vodi Simon Novak, pihalni orkester Glasbene šole Gornja Radgona, ki deluje pod vodstvom Roka Volka, pihalni orkester Glasbene šole Murska Sobota pod vodstvom Boštjana Lašiča ter pihalni orkester mesta Mursko Središče, ki ga vodi Petar Novak, in pihalni orkester Glasbene šole Ilz, ki mu dirigira Roberta Ederer. Vsak orkester se je predstavil z izborom različnih skladb, tako smo lahko prisluhnili klasikam za pihalne orkestre, koračnicam in različnim melodijam in temam iz filmov ali muzikalov. Letos pa se je kar nekaj orkestrrov odločilo in na oder prikorakalo s pravo koračnico, kar je bilo mladim glasbenikom, ki morajo ob korakanju tudi ubrano igrati, še poseben izziv. Na promenadnem koncertu je skupno nastopilo približno 200 godbenikov. V teh orkestrih igrajo učenci pihalnih, trobilnih in tudi tolkalnih oddelkov od četrtega razreda naprej, pridružujejo pa se jim tudi nekdanji učenci glasbenih šol, študenti glasbe in učitelji. Z različnimi orkestri učence inštrumentaliste uvajajo v orkestralno igro in skrbijo tudi za podmladek v pihalnih in drugih orkestrih.

- **Uspešno prenašajo tradicijo na mlade rodove. Jože Gabor. Vestnik, Murska Sobota, leto LXIX, št. 21, 25. maja 2017, str. 13**

Srečanje kulturnih skupin manjšinskih etničnih skupnosti in manjšin

Folklorne, pevske in godčevske skupine iz Velenja, Maribora in Lendave so predstavile srbsko, hrvaško in bošnjaško kulturo

V lendavski gledališki in koncertni dvorani so se predstavile folklorne, pevske in godčevske skupine etničnih skupnosti in manjšin iz vzhodne Slovenije. Regijskega srečanja so se udeležile kulturne skupine iz Maribora, Velenja in Lendave. Organizatorica je bila lendavska območna izpostava Javnega sklada za kulturne dejavnosti. Tamburaši Hrvaškega kulturnega društva Pomurje, ki jih vodi Nikola Kraljić, so skupaj s pevko Jasno Vuradin Popović zaigrali in zapeli skladbe Marica je fajn snešica, Mesec svejti in Pjesma rastanka. Folklorni ansambel Hrvaškega kulturnega društva Pomurje pa se je pod vodstvom Nikole Kotura predstavil z odrsko postavitvijo z naslovom Klinčec stoji pod oblokom. Otroška folklorna skupina Plesnega kulturno-umetniškega društva sveti Nikola Maribor je nastopila z odrsko postavitvijo Dodolski običaj: Oj dodo oj dodole, folklorna skupina KD Međimurje iz Velenja pa je svojo odrsko postavitev naslovila Žena ide na gosti. Folklorna skupina Bošnjaškega mladinskega kulturnega društva Velenje je pripravila odrsko postavitev Koj za kolo, hajd u kolo!. Odrasla folklorna skupina društva sveti Nikola Maribor se je predstavila z odrsko postavitvijo Igre iz Leskovca. Nastopili sta še tamburaška skupina KD Međimurje iz Velenja in pevska skupina društva sveti Nikola Maribor. Strokovni spremljevalki srečanja sta bili Neva Trampuš in Vesna Bajić Stojilković Trampuševa je povedala, da so bili nastopi na lendavskem odru prijetni in kakovostni. Všeč ji je bilo, da je nastopalo toliko mladih, kar pomeni, da tradicijo uspešno prenašajo na mlade rodove in da se bo ta nadaljevala: »Med temi je ena skupina, ki nastopa le eno leto in je imela prav tako kakovosten nastop. To je bila zelo pestra in zanimiva predstavitev hrvaške, srbske in bošnjaške kulture. Zelo pa sem zadovoljna tudi z nastopom folklornega ansambla in tamburaške skupine Hrvaškega kulturnega društva Pomurje, ki ju spremljam že kar nekaj let. Opazi se, da je prišlo do spremembe v vodstvu, posledica česar so tudi spremembe v odrski postavitvi.«

S tem, kako gojijo kulturo svojih prednikov etnične skupnosti in manjšine v vzhodni Sloveniji, je zadovoljna tudi strokovna spremljevalka Vesna Bajić Stojilković: »Pri nastopu skupine iz Prekmurja, ki se je predstavila z medžimurskimi ljudskimi plesi, me je navdušila dobra spremljava tamburašev. Glasbam, da marsikateri skupini v Sloveniji, ki pleše ples etničnih skupnosti in manjšin, manjka dobra glasbena spremljava. Glasbenike je večkrat težko dobiti. Plesno pa so zelo dobri.«

- **Dom je tam, kjer se od štedilnika kadi. Intervju: Dr. Gabi Čačinovič Vogrinčič. Pogovarjala se je: Majda Horvat. Vestnik, Murska Sobota, leto LXIX, št. 21, 25. maja 2017, priloga PEN, str. 4-5**

Dr. Gabi Čačinovič Vogrinčič je psihologinja in predavateljica na ljubljanski fakulteti za socialno delo. Že desetletja so področja njenega strokovnega dela družina, družinska terapija in psihosocialna pomoč družinam. Politično se absolutno zanaša na levo politično opcijo in pravi, da podpiše samo to, kar govori Zdržena levica in TRS. Sama je še vedno dejavna v Gibanju TRS, podpira pa stranko in združevanje v Združeno levico.

Brezskrbno življenje nikoli ni bila moja želja in tega se zelo bojim,« je povedala dr. Gabi Čačinovič Vogrinčič, ko smo jo vprašali, zakaj je po več kot petdesetih letih dela še vedno aktivna profesorica na Fakulteti za socialno delo Univerze v Ljubljani in dejavna v družbi in se glede na svojo starost ne prepusti nekemu bolj brezskrbnemu življenju. V besedi brezskrbnost je velika nevarnost, pojasni. »Veste, kaj je brezskrbno življenje? Življenje, v katerem si kot kamen. Brez čustev. Hladen kot led. To si lahko samo, če si apatičen, top, suženj in napol mrtev. Tisti hip, ko imaš nekoga rad, ima življenje neki smisel. Takrat, ko čutiš bližino in spoštuješ življenje ter druge ljudi, se neha brezskrbnost. To je naše življenje. In jaz sem gotovo človek, ki sem vse življenje na človeški preži. V tej skrbi za druge je tudi moje bogastvo.«

Ta skrb za druge zveni precej prekmursko.

»Prekmursko pomeni tudi način razumevanja družine, kot sem ga dobila predvsem od mame, Prekmurke. Pri nas je bil dom absolutno zapovedan, dom pa je tam, kjer se od štedilnika kadi. Dom je tam, kjer se skupaj je. Vsa leta svojega življenja do pred petimi leti, ko je z veseljem začel kuhati mož Geza, sem doma kuhala. Svoji mami ne bi upala pogledati v oči, če ne bi vsak dan z otroki jedli doma. Užitek hrane je prekmurski užitek, užitek dobre prekmurske kuhinje in vseh prekmurskih okusov je nekaj izjemnega. Veste, da še iz mestnega avtobusa, ko se peljem na fakulteto, izstopam na postaji v Prekmurski ulici? Prekmurje je v mojem srcu, ker je tam moj dom in ker je tam nebo do tal. Čim pridem čez reko Muro, se povsem raznežim. Tudi jezik, če govoriš prekmursko, ima drugačen okus. Življenje mi je dalo vse te občutke, dom, družino, kar tudi ni samoumevno, zato sem zelo srečna, moja sreča pa je tudi to, da sem prišla na področje socialnega dela, da me še hočeta moja fakulteta in moja univerza in imam naslov zaslužne profesorice. Vse to so srečne okoliščine, za katere sem hvaležna. In dokler bom zdrava, bom delala dobro.«

Od kod potem toliko tragedij, trpljenja in človeških stisk, s katerimi nas iz dneva v dan z grozljivimi, dramatičnimi naslovi seznanjajo mediji?

»Človeške tragedije, trpljenje in stiske kot resničnost našega življenja so v veliki večini povezani z življenjskim položajem ljudi in življenjskimi razmerami, s tem njihovim ždenjem v brezupu na obrobju naše družbe. Ker če pogledate vse te družinske zgodbe, ki so zajete v medijskih naslovih tragičnih zgodb, so to ljudje na nekih robovih, v revščini, socialni izključenosti, težkih življenjskih okoliščinah, brezupnih položajih. In odziv, ki ga jaz želim in ki ga vsi potrebujemo, mora biti usmerjen v družbene spremembe. Skrajni čas je in to mislim resno, da gremo na ceste, in nedopustno je, da dovolimo ta neoliberalni kapitalizem kot končni napad na socialno pravičnost, človekovo dostojanstvo, temeljne človekove pravice. Ja, te žalostne zgodbe pričajo o strašnih tragedijah ljudi, ki jim moramo zagotoviti strokovno in človeško pomoč, a pogosto tudi takojšnjo spremembo okoliščin njihovih življenj. A to je v naši družbi težko. Nedopustno je, da te tragične zgodbe interpretiramo le kot osebno nemoč in krivdo. Takšnega sveta ne smemo dovoliti in po tej poti več ne moremo naprej, res ne.«

S človeškimi tragedijami in stiskami se vsakodnevno srečujejo socialni delavci, ki pa jih mnogi imajo za dežurne krivce, ker jih niso preprečili. Zakaj jih ne morejo?

»Tragedije lahko preprečimo tam, kjer smo udeleženi, tam, kjer smo socialni delavci v delovnem odnosu s ljudmi, in tam, kjer zelo intenzivno sodelujemo pri reševanju njihovih stisk in problemov. In tudi tam, kjer imamo dovolj moči, da spreminjamo okoliščine njihovih življenj. Socialno delo je zelo, zelo zahtevno, potrpežljivo in počasno delo, za katero

potrebujemo srce, čas in večno prisotnost. A naloga znanosti in stroke socialnega dela je tudi aktivno delo v skupnosti za premike k socialni pravični družbi. Preprečevanje nasilja se začne že s tem, ko podpremo otroka, da raste s temeljnim občutkom lastne vrednosti, opremljen za življenje s smislom, znanjem in srčnostjo. Problem je ta, da pri nas preveč ljudi, že tudi preveč otrok, izpade iz kolesja tako, da so izključeni, ponižani, da se jim zapirajo poti. Preveč jih nima priložnosti, da bi se učili dobrega. Res smo lahko kritični do socialnih delavcev in delavk, ki niso dovolj zgodaj zaznali stiske ljudi ali kdaj niso vztrajali v bližini, sodelovanju, varovanju in preprečevanju. Delali bomo več in bolje. Socialna delavka ni tista edina, ki bi lahko vse tragedije socialnih stisk in brezupa preprečila, a k našemu delu sodi spreminjanje resničnih življenjskih okoliščin in smo dostikrat nemočni. Socialne delavke in socialni delavci prav gotovo potrebujejo več opore in pomoči, da bi imeli čas za delo, še posebej pa oporo tam, kjer za pomoč ljudem potrebujemo spremembe v družbi in njenih institucijah. Nihče pa se ob tragedijah ne sprašuje, kje so bili učitelji, zdravniki, kje so bili psihologi, psihiatri ali pravniki, kje smo bili vsi mi in naša družba.«

Ob tragičnih zgodbah postajajo glasni tudi ljudje, ki mislijo, da se z represijo ali grožnjo družbenega kaznovanja zadeve dajo preprečiti in hitreje reševati.

»Ta misel je grozna. Tako razmišljanje pelje v fašizem. V totalitarne režime, Orbanovega, Erdoganovega ... Represija je Hitlerjev holokavst, dokončna rešitev. Represija nikjer in nikoli ni prinesla nič dobrega, prav nasprotno. Veste, kako se preprečijo nasilje, brezup, nemoč in brezizhodne situacije?«

Kako?

»S spreminjanjem družbenih razmer. Na družbeni ravni to pomeni javno dobro, socialno pravičnost, dostopno zdravstvo, dostopno šolstvo, dostopno kulturo, človekove pravice, človekovo dostojanstvo in dostojne razmere za življenje. Tudi Evrope ne bo in je ne more biti, če ne bo socialne Evrope. So otroci, ki se vedejo agresivno že v vrtcu in šoli, in zato me boli srce. To so otroci, ki so v življenju doživeli to grozno usodo, da vse, kar čutijo, znajo izraziti samo tako, da udarijo, da napadejo in se jim v to napadalnost strnejo vsa čustva. Veste, kaj ta otrok potrebuje? Veliko človeške bližine, da bi si dovolil dostop do vseh svojih čustev, spodbujenih od žalosti, nemoči, smrtnega strahu in totalnega brezupa. Drugo, kar potrebuje, je, da bi se naučil, da lahko izbere med udariti ali ne udariti. In tretje, da bi se naučil sočutja, videti čustva z očmi drugega. In kaj mi naredimo? Udarimo ga do konca in ga potrdimo v tem, ali boš ti udaril ali pa bomo mi tebe. Kje je tu učenje? Kazen še nikoli ničesar ni prinesla. Nikjer. Vse, kar v tem čudežnem življenju imamo, je delati dobro. Verjemite mi. Samo na to lahko stavimo. In ti, ki kličejo h kaznovanju in tudi mislijo, da bodo kaznovali, pljuvali, preprečili, izključevali, za kar se ustanavljajo celo civilne iniciative na primer proti beguncem, proti vsemu na tem svetu ... bojmo se tega. Ne samo, ker je to svet nasilja, ampak tudi zato, ker s tem izgubljammo možnosti.«

Tragične zgodbe se v glavnem dogajajo v težkih družinskih okoliščinah in razmerah, pogosteje med ljudmi, ki so poraženci v družbi.

»To je absolutno tako.«

Koga vi vidite med poraženci in koga med zmagovalci v naši družbi?

»Če sem zelo iskrena, smo poraženci vsi. Tudi tisti, ki mislijo, da so dostojni zmagovalci, ne vidijo sveta. Porazenci smo skoraj vsi, zato ker sodelujemo v svetu, ki gre v pogubo. Resno mislim. Takega sveta ne moremo vzdržati. Življenje nam je dalo možnost za socialno pravičnost, človekovo dostojanstvo in da svoje dostojanstvo živimo skupaj z drugimi in v pomoč drugim za boljše življenje vseh. Če to ni v središču, smo poraženci vsi. Ali veste, da pri nas tretjina ljudi od dva milijona, kolikor nas je, živi od minimalne plače? To absolutno ni potrebno. Gre samo za vprašanje prerazporeditve denarja. Takšno stanje je zlonamerno. Živimo v državi, ki ustvarja reveže, ki izključuje ljudi. Vidite, vse spremembe najprej udarijo najrevnejše. Če si dolžen 200 evrov, je zate izvršba takoj, zaradi kraje milijonov pa se elitam nič ne zgodi. Kdo je tukaj poraženec? Vsi mi. Ne morem verjeti, da bo nekomu dobro v svetu brez človeka in človečnosti. In veste, kdo so zame resnični zmagovalci v tej družbi? Ljudje odprtega in dobrega srca. Ljudje, ki tam, kjer so, varujejo dostojne plače delavcev, učitelji, ki podprejo rast vsakega učenca, strokovnjaki, ki delajo v dobro človeka, tam, kjer se varuje človekovo dostojanstvo, kjer se ustvarjajo nove skupnosti, v katerih si ljudje pomagajo, si nekaj izmenjujejo, ki spoštljivo in dostojno ravnajo s svojim življenjem, z otroki. To so zmagovalci. Zelo upam, da jih bo vse več, in tudi vidim, da jih je čedalje več. Ampak nimamo moči, da bi spremenili družbo, imamo pa moč delati dobro, na mojem področju in vsak na svojem področju. In veste, kako zelo se potem to dobro pozna med ljudmi. Z vsakim otrokom, človekom ravnajte spoštljivo, ker moja definicija socialne delavke in delavca, učiteljice in učitelja, vas novinarjev, vseh nas v teh poklicih je, da smo spoštljivi in odgovorni zavezniki učencev, naših uporabnikov v socialnem delu, sopotnikov in sogovornikov in da smo v tem temeljnem procesu na strani ljudi in na strani otrok. In kdo so potem naši ljudje in učenci? Eksperti iz izkušenj. Oni vedo. Vsak človek ima v sebi vse, kar potrebuje za pomoč sebi, ampak je to nemo, neizrečeno, neuporabljeno. On potrebuje človeški odnos, iz katerega se bo tisto v njem razvilo v besede, dejanja. Počasi. Čas je potreben. Ste opazili, da so nam med drugim vzeli tudi čas za življenje? Že v šoli. Če narediš v petih minutah, dobiš pet, če v šestih, pa cvek. Za božjo voljo, pa saj ljudje nismo stroji! Če bomo spodnesli ljudi, bomo res imeli one druge, usposobljene za represijo, grožnjo in kaznovanje, in to v velikem številu.«

Bi socializem, prilagojen za zdajšnji čas, prinesel drugačne razmere?

»Absolutno mislim, da bi socializem – dodajmo mu demokratični, ekološki, nov model, prilagojen zdajšnjemu času, prinesel drugačne razmere. In če se že bojimo tega imena, govórimo o svetu socialne pravičnosti, javnem dobrem v središču, solidarnosti, pomoči, dostojnem življenju za vse. Druge izbire nimamo in to ve tudi Evropa. Ta zdaj govori o nekih novih modelih in upam, da niso kapitalistični. Tega nočem. V kapitalizmu ni socialne države. Zaradi dobička je ni. Nočem tudi življenja v večnem tekmovanju, konkurenčnosti. To so prazne, grde, umazane besede, zato da nas držijo na dnu in nam vzamejo vsako možnost. Kar šteje, je osebni človeški napredek in da skupaj nekam gremo. V ospredju naj bodo sočutje, pomoč, solidarnost, delo v skupnosti in za skupnost. Taka človeška skupnost nas lahko rešuje.«

Porabje, časopis Slovencev na Madžarskem, Monošter

- **»Slovenci so lahko vzor za druge narodnosti«. -dm-. Porabje, Monošter, 25. maja 2017 - Leto XXVII, št. 21, str. 2**

22. maja popoldne se je na uradnem obisku v Porabju mudil predsednik madžarskega Parlamenta László Kövér. K spoznavanju položaja Slovencev na Madžarskem na terenu sta ga povabila parlamentarna zagovornica slovenske narodnosti Erika Köleš Kiss in predsednik Državne slovenske samouprave Martin Ropoš.

Program predsednika državnega zbora se je pričel na Gornjem Seniku, in sicer na Slovenski vzorčni kmetiji, kjer je visoki gost v okvirih delovnega kosila lahko spoznal dejavnost Razvojnega centra Slovenska krajina. Delegacija, ki so jo ob predsedniku sestavljali veleposlanica RS v Budimpešti mag. Ksenija Škrilec, generalni konzul RS v Monoštru dr. Boris Jesih, namestnica veleposlanice Metka Lajnšček ter državni sekretar Zsolt V. Németh, je nato obiskala sedež Državne slovenske samouprave, kjer jo je s prizadevanji krovne organizacije seznanil predsednik Ropoš. Obisk se je nadaljeval na DOŠ Jožefa Košiča, kjer so visokega gosta seznanili z razmerami v slovenskem narodnostnem šolstvu, ter v Kúharjevi spominski hiši.

Parlamentarni predsednik se je nato odpravil v Sakalovce, kjer mu je županja Valerija Rogan med drugim predstavila projekt izgradnje doma za starejše občane. Slovenski program se je zaključil v monoštrskem Slovenskem domu, kjer je delovanje Zveze Slovencev na Madžarskem orisal predsednik Jože Hirnök, založniško dejavnost organizacije glavna urednica časopisa Porabje Marijana Sukič razvoj Radia Monošter pa direktor Francek Mukič.

»Slovence lahko postavimo za vzor drugim narodnostim. Kljub svoji maloštevilčnosti spadajo med najaktivnejše skupnosti, kar se tiče lobiranja, sodelovanja, iskanja partnerstev« - je v kasnejši izjavi izpostavil predsednik Parlamenta László Kövér.

»Svojih idej, predlogov, zahtev in prošenj ne naslavlja le madžarski oziroma slovenski vladi, temveč so vzpostavili tudi vzorno sodelovanje s pomurskimi Madžari. S skupnimi močmi in z medsebojno podporo si prizadevajo za isti cilj: ostati tukaj Slovenci in na drugi strani meje Madžari.«

Kakor je predsednik Kövér ugotovil, se slovenske organizacije zelo trudijo, da bi slovenska skupnost ohranila svoj jezik, samobitnost in kulturo ter da bi se ta identiteta prenesla tudi na prihajajoče rodove. Pri tem uživajo podporo madžarske vlade, tako visoki gost. »Madžarska vlada se je po letu 2010 odločno lotila utrditve naroda. Tega pa ni storila le v smislu združitve madžarske etnije preko mej, temveč tudi s prizadevanjem, naj se vsi člani madžarske politične skupnosti povežejo tudi s svojimi matičnimi narodi.«

Slovenska zagovornica Erika Köleš Kiss se je ves svoj mandat trudila, da bi v Porabje pripeljala predsednika Parlamenta. Slednji meni, da je bila uvedba sistema zagovornikov uspešna. »Narodnostni zagovorniki so bili aktivni. Predlagali so sedem novel zakonov, od teh je štiri državni zbor tudi sprejel. Postavljali so vprašanja vladi, kot smo tega navajeni pri poslancih. In niso zamudili priložnosti, da bi spregovorili v Parlamentu, celo v lastnem jeziku. Izkoristili so svoje možnosti« - je ocenil László Kövér.

Svoj obisk v Porabju je predsednik madžarskega Parlamenta zaključil z ogledom monoštrske baročne cerkve, hkrati pa je s svojim nagovorom tudi odprl tretji čezmejni forum v okviru »Pobude Monošter - Szentgotthárd« v samostanskem poslopju v središču Porabja.

- **Predstavitve rezultatov projekta INV. Valerija Perger. Porabje, Monošter, 25. maja 2017 - Leto XXVII, št. 21, str. 3**

V začetku maja je v dvorani Državne slovenske samouprave na Gornjem Seniku potekala delavnica, na kateri so sodelavke Inštituta za narodnostna vprašanja iz Ljubljane (dr. Sonja Novak Lukanovič, dr. Katalin Munda Hirnök in dr. Mojca Medvešek) predvsem učiteljem in vzgojiteljicam predstavile delne rezultate projekta »Stališča staršev v Porabju do slovenskega jezika oziroma dvo- in večjezičnosti«, ki so ga izvajale v letu 2016. Prav tako so udeležence seznanile z novim projektom »Priložnosti in možnosti za ohranjanje oziroma revitalizacijo slovenščine med slovensko manjšinsko skupnostjo v sosednjih državah«, katerega del se letos izvaja tudi v Porabju.

Projekt »Stališča staršev v Porabju do slovenskega jezika oziroma dvo- in večjezičnosti«, predvsem pa rezultate, je podrobno predstavila Katalin Munda Hirnök. Raziskovalke so pripravile strukturiran vprašalnik s 16 vprašanji zaprtega in odprtega tipa v slovenskem in madžarskem jeziku. V novembru 2016 je bil vprašalnik predstavljen vzgojiteljicam in učiteljem, potem na osnovi pripomb dopolnjen in popravljen. Anketiranje staršev predšolskih predšolskih otrok, ki obiskujejo 4 porabske narodnostne vrtce in slovensko skupino v Monoštru, je potekalo konec novembra. Razdeljenih je bilo 79 vprašalnikov, vrnjenih 67, kar je odlična, 84,8-odstotna realizacija. Raziskovalke so vprašalnike analizirale, podrobnejše interpretacije pa lahko pričakujemo v prihodnje.

Iz statističnih podatkov pa smo na delavnici lahko razbrali in se pogovarjali o nekaterih, za skupnost zaskrbljujočih trendih, ki jih vrtcev in šola sama gotovo ne moreta zaobrni v pozitivno smer. Anketa je zajela

vse porabske starše, katerih otroci so vključeni v narodnostno predšolsko vzgojo, torej starše najmlajšega roda Porabskih Slovencev, veliko je mešanih zakonov in tudi popolnoma madžarskih družin. Izpostavila bom nekaj ključnih ugotovitev ankete, ob katerih bi se morali zamisliti predvsem načrtovalci narodnostne politike tako v Porabju kot v Budimpešti in v Ljubljani. Gremo najprej k pozitivnim ugotovitvam! Iz odgovorov ni čutili nobenih nasprotovanj, nestrpnosti do narodnosti in ohranjanja jezika, vsi odgovori na temo odnosa do jezika so pozitivni. Na vprašanje, če se staršem zdi učenje slovenskega jezika pomembno za otroka, jih je kar 85,1 % odgovorilo z DA, le 4,5 % jih meni, da NE, 7,5 % jih ne ve, 3 % pa niso odgovorili. Med odgovori na naslednje vprašanje, zakaj menijo, da je znanje slovenskega jezika pomembno, je tudi nekaj zanimivih; največ staršev (35,8 %) meni, da je znanje jezikov vrednota in koristno, skoraj 30 % jih ni odgovorilo, 17,9 % pravi, da je slovenščina jezik družine, sorodnikov, naših krajev; le 11,9 % vprašanim se zdi znanje slovenščine pomembno zaradi bližine meje, zanemarljivim 4,5 % pa se zdi slovenščina pomembna zaradi zaposlitve ali študija. Zadnja dva podatka pa že sodita med skrb zbujajoče in sta hladna tuš toliko opevanemu čezmejnemu sodelovanju, virtualnim ekonomskim priložnostim in pomenu učenja jezika zaradi zaposlitve. Eno so besede, drugo pa resnično življenje in iskanje priložnosti za preživljanje družine, ki jih s slovenskim jezikom očitno ni ali jih je zanemarljivo malo. To pa ni neposredna odgovornost šol in vrtcev (ampak tudi vzgojiteljice in učitelji so skoraj vsi prav tako starši). Izpostavila bi še vprašanje, zakaj se po mnenju

anketirancev v Porabju starši z otroki doma ne pogovarjajo slovensko/porabsko. Kar 37,3 % jih ni odgovorilo ali je obkrožilo, da ne ve; 29,8 % meni, da starši in mladi slov./porabsko ne znajo in da ni medgeneracijskega prenosa; le 9 % je takih, ki porabsko narečje uporabljajo in ga imajo za živ jezik. Zanimivi so tudi nekateri odgovori odprtega tipa, ki še vedno nakazujejo na določena zgrešena stereotipna prepričanja staršev, da majhnega otroka lahko zmede raba dveh jezikov, da bi v šoli bilo potrebno učiti narečje ali da so žive travme iz preteklosti in ugotovitve, da se nič ne more. Podatkov je še veliko, skoraj vsi pa nakazujejo negativne trende v ohranjanju slovenskega/porabskega jezika in identitete. Tistih, ki na to opozarjamo že dolgo, iz izsledki seveda ne presenečajo. Za konec pa bi komentirala še nekaj podatkov, nad katerimi bi se prav tako bilo potrebno globoko zamisliti. Najprej sta to vprašanji o narodnostni pripadnosti in maternem jeziku anketiranih staršev. Kar 64,2 % izpričuje madžarsko narodnostno pripadnost, 25,4 % madžarsko in slovensko, 3 % niso odgovorili in le 7,5 % je zapisalo slovensko narodnostno pripadnost. 74,6 % vprašanih navaja madžarščino kot materni jezik, 9 % madžarščino in slovenščino, 3 % porabsko in madžarščino, nekaj vprašanih ni odgovorilo, samo 3 % pa so navedli slovenščino kot materinščino. In še podatek, da je družinski jezik v skoraj 80 % samo madžarščina. Posebni komentarji pač niso potrebni... To je le nekaj poudarkov zanimive raziskave, ki bi jo bilo potrebno predstaviti tudi porabskim odločevalcem v narodnostni politiki in vsem, ki krojijo politiko do Porabja v matični Sloveniji; predstaviti tako, da bo vsak videl v prvi vrsti del lastne odgovornosti za aktualne razmere. Take raziskave povedo veliko, če smo pripravljeni videti in slišati, predvsem pa kaj spremeniti.

- **Občni zbor Slovenske zveze. Marijana Sukič. Porabje, Monošter, 25. maja 2017 - Leto XXVII, št. 21, str. 4**

19. maja se je v Slovenskem domu v Monoštru odvijal letni redni občni zbor Zveze Slovencev na Madžarskem. Zveza ima 122 registriranih članov, ob 16.00 uri je bilo prisotnih 32 članov, zato je sekretarka zveze Biserka Bajzek ugotovila, da je občni zbor nesklepčen in ga je ponovno sklicala za ob pol petih. Po pravilniku je ponovno sklican občni zbor sklepčen, ne glede na število udeležencev. Tako je občni zbor – ki mu je predsedovala sekretarka ZSM Biserka Bajzek – začel z delom ob pol petih. Med gosti je pozdravila slovensko zagovornico v madžarskem parlamentu Eriko Kóleš Kiss in generalnega konzula dr. Borisa Jesiha.

Po opravljenih administrativnih nalogah je navzoče pozdravil generalni konzul R Slovenije dr. Boris Jesih, ki je poudaril, da Slovenija spoštuje delo Zveze Slovencev na Madžarskem, stoji ji ob strani že 26 let. Obenem je opozoril, da »svet stoji na mladih«, zato je potrebno poskrbeti za pomladek, ki bo nadaljeval z delom organizacije. Pod prvo točko dnevnega reda je predsednik ZSM Jože Hirnök poročal o vsebinskem delu Slovenske zveze od zadnjega občnega zbora. (Po odločitvi predsedstva ZSM bomo objavili njegovo poročilo v eni od naslednjih številčk časopisa. Občni zbor je sprejel poročilo o delovanju zveze, kakor tudi poročilo o delovanju Nadzorne komisije ZSM, ki je ugotovila, da je Zveza Slovencev na Madžarskem v poslovnem letu 2016 svoje dejavnosti opravljala skladno s Statutom in je izpolnjevala izpolnjevala vse obveznosti poročanja do državnih organov, zato je komisija predlagala, naj občni zbor sprejme bilanco ter poslovne rezultate ZSM.

V drugem delu občnega zbora so člani sprejeli načrt dela in proračuna za leto 2017.

Občni zbor je potem prisluhnil slovenski zagovornici Eriki Kóleš Kiss, ki je govorila o svojem delu in o načinu dela v madžarskem parlamentu. Pojasnila je tudi nekaj nepravilnih informacij o podpori baročni cerkvi v Monoštru in je poudarila, da vsota (več kot 530 milijonov forintov) ne gre iz namenskega denarja za narodnosti, temveč iz postavke, ki je namenjena cerkvi in verskemu življenju. Zanimivo je bilo prisluhniti vso zgodbo, kako ji je uspelo dobiti podporo za obnovo monoštrske cerkve.

Slovenska zagovornica je izpostavila, da se kot slovenska skupnost nimamo česa sramovati in da bi morali biti bolj ponosni na dosežene rezultate.

- **Utrinki praznovanja materinskega dne na DOŠ J. Košiča na G. Seniku. Besedilo: Nino Gumilar. Porabje, Monošter, 25. maja 2017 - Leto XXVII, št. 21, str. 4**

Učenci DOŠ Jožefa Košiča na Gornjem Seniku so ob mentorstvu svojih učiteljev pripravili prekrasne programe svojim mamicam in babicam ob minulem materinskem dnevu. V njihovih otroških srcih se je čutila ogromna zahvala, ki so jo učenci izrazili z besedami, s plesom, petjem in seveda z ogromnim objemom in darovanim cvetjem. Marsikateri mami ali babi ci je ob tem na lice pritekla solza sreče. Tudi takrat, ko so govorili ali peli slovensko.

- **»Če sam ne bi ustvarjal, bi težko izobraževal druge«. -dm-. Porabje, Monošter, 25. maja 2017 - Leto XXVII, št. 21, str. 6**

V eni od naših prejšnjih številčk smo poročali o odprtju likovne razstave v Slovenskem domu iz del, nastalih na »Ex temporu« Mozirski gaj. Slike je v Monošter pripeljal umetniški ustvarjalec in likovni pedagog Jure Repenšek iz Mozirja, mi pa smo ga povabili pred mikrofona, da z nami deli nekaj svojih misli.

-Na današnjem odprtju razstave ste zapeli štiri je moški, in sicer slovenske ljudske pesmi. Kdo so ti pevci, kaj prepevate?

»Mozirski koledniki smo nastali približno pred 15. leti z namenom, da osvežimo staro ljudsko navado koledovanja od hiše do hiše v času treh kraljev. To smo sami domači fantje, moji prijatelji in tudi moji sinovi in bratje. Nekakšna pisana paleta pevcev, ki smo že tudi prej peli in smo šli od hiše do hiše z veseljem oznanilom o Kristusovem rojstvu. Potem pa smo začeli vaditi bolj ubrano petje in to je že kar nekaj let, da skupaj prepevamo.«

- Mozirje pa ni znano le po svojih kolednikih, že daljše obdobje se tam prirejajo srečanja »ex tempore«, oziroma

»hitrega slikanja na odprtem terenu«.

»'Ex tempore' Mozirski gaj ima kar lepo tradicijo, ki jo gojimo že 22 let. Začeli smo z namenom, da populariziramo likovno umetnost v svoji občini. Do tedaj tovrstnih prireditev ni bilo. 'Ex tempore' pa je začel s privabljanjem različnih umetnikov tako iz Slovenije kakor iz zamejstva, z avstrijske Koroške, iz Benečije Benečije, Trsta in drugod. Danes, ko smo tukaj v Porabju, bi seveda izrazil željo, da bi kdaj gostili tudi umetnike iz te zamejske pokrajine.«

- Kako pa se sicer odločate, koga povabiti?

»Mi vabimo umetnike predvsem po osebnem poznanstvu. Da vemo, kdo so, kaj ustvarjajo, ali so taki, ki sodijo

v naše okolje. Namen 'ex tempora' je seveda družiti umetnike, se izobraževati likovno in širiti likovno kulturo tudi med krajani. Zato je atelje vedno odprt.«

- Ali so umetniki po tematiki ali tehniki omejeni?

»Kot izhodišče je Mozirski gaj, to je čudovit park, s katerim se lahko ponašamo v slovenskem in širšem prostoru. Ta park pomeni tudi inspiracijo za umetnike, da nekako iz teh cvetličnih aranžmajev in rastlinja črpajo ideje. Ne smemo pa pozabiti na staro trško jedro in čudovit zvonik v Mozirju. To je tisto, kar daje navdih.«

- Kako naj si predstavljamo te štiri dneve - od srede do sobote v septembru -, kadar se ta srečanja odvijajo?

»Vsak prinese s seboj svoje ideje, svoja spoznanja, svoj način umetniškega ustvarjanja, potem pa se drug od drugega učimo, pravzaprav se družimo. Umetnikom pokažemo tudi našo občino, naše turistične in naravne znamenitosti. Kaj dobrega pojemo, kaj dobrega popijemo, kot se spodobi za umetnike. Potem pa nastajajo čudovite umetnine, ki si jih radi ogledajo tako domačini kakor šolarji.«

- Delate kot učitelj likovne vzgoje na gornjegrajski osnovni šoli. Ali lahko učence v tej digitalni dobi še privlačijo likovna umetnost?

»Mislim, da se vedno krči prostor za te ideje, za likovno umetnost. Preveč smo pod vplivom elektronskih medijev, zato peša naša domišljija in peša domišljija naših otrok. Treba pa se je truditi, v današnjem svetu je treba biti iznajdljiv. Pokazati otrokom nove materiale, nova likovna izrazna sredstva, tako da so tudi oni nad tem navdušeni. Seveda pa če tega ne delaš s srcem, ni uspeha. Mislim pa, da mi to v tej dolgi delovni dobi dobro uspeva.«

- Kaj vas trenutno najbolj zaposluje? Kaj ustvarjate?

»Zadnjih skoraj 15 let me navdušuje ikonopisje, pisanje podob po bizantinskem slogu. Je pa to bolj kot večšina, ne toliko posebna umetniška veja. Zelo pa me veseli in privlači tudi grafika. Če sam ne bi ustvarjal, bi težko prepričeval druge in jih izobraževal.«

- **Pri slovenski maši molili tudi za mir. L. R. Horváth. Porabje, Monošter, 25. maja 2017 - Leto XXVII, št. 21, str. 6**

Na peto velikonočno nedeljo (14. maja) je bila v monoštrski župnijski cerkvi slovenska sveta maša, ki jo je daroval vikar za narodne skupnosti soboške škofije Franc Režonja. Verniki so molili za to, da bi dal nebeški oče vsem narodom mir, ki koreniniv ljubezni in pravičnosti.

Na koncu maše so vernike seznanili, da bo naslednja slovenska maša v Monoštru v septembru, pri njej se bodo zahvalili za božjo milost zadnjega desetletja, saj so se prav pred desetimi leti začele služiti slovenske maše v srcu Porabja.

- **Sporazum o sodelovanju med prostovoljnima gasilskima društvoma. L. R. Horváth. Porabje, Monošter, 25. maja 2017 - Leto XXVII, št. 21, str. 7**

14. maja sta Prostovoljno gasilsko društvo Sakalovci, ki deluje že 123 let, in Prostovoljno gasilsko društvo Domanjševci podpisali Sporazum o dolgoročnem sodelovanju. S strani sakalovskih gasilcev sta pogodbo podpisala predsednik Ištvan Majczan in poveljnik Norbert Nagy, s strani Domanjševcev predsednik Franc Kranjec in poveljnik Dušan Orban. Namen sporazuma, ki je napisan v obeh jezikih, je poglobitev strokovnih in prijateljskih stikov med dvema društvoma. Društvi sta se dogovorili, da bosta imeli septembra skupne vaje v Sloveniji.

- **Zbornik Signal - znak 2016/2017. Nove knjige. Ernest Ružič. Porabje, Monošter, 25. maja 2017 - Leto XXVII, št. 21, str. 10**

Signal - Znak je že uveljavljena dvojezična slovensko-nemška revija Slovenk in Slovencev na avstrijskem Štajerskem. Publikacijo izdaja Kulturno društvo Člen 7 za avstrijsko Štajersko - Pavlova hiša, ureja pa predsednica društva mag. Suzanne Weitlaner. Vsebina je povezana z narodnostno skupnostjo, čezmejnim sodelovanjem in tudi z vsebinsko širše zastavljenimi prispevki.

Urednica Suzanne Weitlaner v nagovoru bralkam in bralcem zagotavlja, da bodo v zborniku našli veliko zanimivih člankov. Naštevata tudi pomembnejše dogodke v Pavlovi hiši v Potrni in v Slovenski čitalnici v Gradcu ter vsebinske poudarke v publikaciji, tudi o ohranjanju slovenščine v Porabju, o sodelovanju z Gornjo Radgono, s Slovenci v Italiji in stikih s Slovenci na Švedskem. V Signalu so objavljene številne fotografije in likovne reprodukcije. Na koncu zbornika je podan pregled vseh aktivnosti v Pavlovi hiši in v Gradcu in reči je treba, da jih ni bilo malo in da so bile odlično obiskane. Prvi članek Od različnosti k enotnosti je napisal Martin Lissiač iz Trsta. Zanima ga vprašanje, kakšna je slovenska država danes in zapiše: »Dejstvo je, da je Slovencev uspel pravi zgodovinski podvig, ko so se dokopali do lastne države.« Navaja besede tržaškega pesnika Miroslava Košute: »Preveč strupa je v političnih obračunavanjih, preveč blatenja in izigravanja, pa vendar smo pred dvajsetimi leti premogli drugačno strpnost: ob visokem skupnem cilju smo bili enotni v različnosti.« Kritičen je tudi do razmer med Slovenci v Italiji in izpostavlja pomen sodelovanja s Slovenijo. Avstrija in Slovenija kot najboljši sosedi - Odnosi med državama pa tudi med prebivalci so po slovenski osamosvojitvi večkratno napredovali je naslovil prispevek novinar Boris Jaušovec. Osrednjo pozornost posveča čezmejnemu sodelovanju pa tudi gospodarskim stikom med državama. O slikarju Adolfu Pirschu, rojenem v belokranjskem Gradcu, (ki je študiral in ustvarjal v avstrijskem Gradcu), pišeta Damijan Movrin (Evropska biografija: Njegova domovina in izvor) in umetnostna zgodovinarica Gudrun Danzer (Iz Gradca v Gradec), njuni razpravi pa ilustrirajo številne reprodukcije izvrstnih umetnikovih likovnih del.

Tekste Meje in prihodnost je Olga Flor napisala ob razstavi Inženirke oblikujejo prihodnost, ki je bila v Pavlovi hiši. Tudi članek Darinke Kozinc se navezuje na razstavo Aleksandrinke, v Pavlovi hiši. Študijo Propaganda, vohunjenje in sabotaža - Prva svetovna vojna in vloga uglednih štajerskih Slovencev med južnimi Slovani v emigraciji je napisal Martin Moll. Nekaj fotografij objavlja Thomas Raggam, ki je za napoved napisal zanimive misli: »Stric Luis je umrl. Za njim je ostala hiša, ki je po vsem sodeč prevzela njegov osebni značaj: je preprosta, verna, sama. In lepa. Tudi hiše nekega dne ne bo več. Ostanajo samo spomini in sanje.« Marija Valentina Kravanja objavlja pesmi v nemškem, slovenskem in italijanskem jeziku. Uvodna je posvečena Soči: »Zgodba Soče/ je zgodba/ vsakega posameznika//.

Strokovno ekskurzijo v Pavlovo hišo opisuje Alexandra Kofler. V projektni skupini, ki je raziskovala ob meji, so sodelovali udeleženci s Češke, iz Nemčije, s Poljske, Hrvaške in Španije. Gornjeradgonsko društvo za dvig kakovosti življenja Tenzin predstavlja Mojca Muhič, medtem ko Valerija Perger piše o Narodnostnem šolstvu v Porabju na Madžarskem in položaju

slovenskega jezika v njem. Navaja uspehe, novosti in tudi pomanjkljivosti v porabskem narodnostnem izobraževanju. Valerija Perger piše tudi o pomenu vsezamejskega srečanja učiteljev (Pletenje vencev sodelovanja), ki je bilo v Porabju in Prekmurju. Članek Slovenci na Švedskem je napisal Dejan Valentinčič in uvodoma izpostavi, da je bila ta država najbolj zaželjena pri priseljencih zaradi svoje odprtosti. Na Švedskem deluje tudi Slovensko društvo Simon Gregorčič. Na nekaj manj kot petdesetih straneh je Leto 2016 v in okoli Pavlove hiše v slikah (in tudi besedah). Tudi v tokratnem Signalu je obilica zanimivega branja in informacije o vsebinsko pomembnih dogodkih, ki jih organizira Kulturno društvo Člen 7 za avstrijsko Štajersko. To so, denimo, gostovanja uglednih slovenskih književnikov v Gradcu in razstave v Potrni, recimo o Aleksandrinkah.

- **Spomin na »Mali Monošter«. Serdica – Ocinje. Filip Matko Ficko. Porabje, Monošter, 25. maja 2017 - Leto XXVII, št. 21, str. 10**

Kako se zgodovina ponavlja! Ni zbledel spomin na »Monoštrsko bitko« leta 1664, ko je bila Raba neke vrste »frontna črta« in spomladi leta 1945 se je ponovila, kajti »frontna črta« je tedaj med umikajočo se nemško vojsko pred Rdečo armado potekala kar precej časa od Monoštra proti jugu do Radgone ob reki Muri.

Tedaj, pred koncem 2. svetovne vojne, je ob pomoči enot III. ukrajinske fronte pod poveljstvom maršala Rdeče armade Fjodora Ivanoviča Tolbuhina skrajno levo oziroma južno krilo njegove fronte sodelovalo pri osvobajanju Vojvodine in po zavzetju celotne Madžarske je prišlo na vrsto Prekmurje. Vse do reke Mure in rečice Kučnice ter Rabe so v drugi polovici marca 1945 prišle enote 84. in 113. Pehotne divizije, 61. in 73. Pehotne gardijske divizije iz sestava 57. armade tedanje sovjetske Rdeče armade. Za frontno črto Radgona – Ženavci je v krajih Serdica in Ocinje, v današnji Občini Rogašovci na Goričkem v Prekmurju, bila tedaj organizirana vojaška bolnica za vojake in oficirje iz sestava 113. pehotne divizije in 73. gardske divizije Rdeče armade. Ranjenci sami in tudi domačini so jo poznali pod imenom »Mali Monošter«. V bližini te bolnice naj bi zakopali okrog 140 umrlih vojakov in oficirjev, ki so jim postavili spominsko obeležje. Po prekopu pokojnih na pokopališče v Murski Soboti je bilo leta 1955 spominsko obeležje odstranjeno. Toda leta 1995 so aktivisti domačega turističnega društva ohranjeno spominsko obeležje postavili na prejšnje mesto in leta 2005 je bilo obeležje s skupnim prispevkom Občine Rogašovci, Fundacije Franc Rozman Stane, Veleposlaništva Ruske federacije in nekaterih posameznikov obnovljeno. Letos pa je Občina Rogašovci okolje spominskega obeležja uredila povsem na novo. Pri tem obeležju je vsako leto spominska slovesnost in tako je bilo tudi letos 7. maja. Udeležili so se ga predstavniki krajevnih združenj ZZZB za vrednote NOB Rogašovci, Puconci, Bodonci, Murska Sobota in Radenci s praporščaki, Policijskega veteranskega društva Sever in Združenja veteranov vojne za Slovenijo 1991, nagovor pa je imel tajnik Krajevne organizacije ZZZB za vrednote NOB Rogašovci Milan Gaber. V kulturnem programu je zapel trio Društva upokojencev Rogašovci, recitirala sta osnovnošolca Ana Benkič in Sebastjan Gomboc, slavnostni govornik pa je bil župan Občine Rogašovci Edvard Mihalič. Le-ta je skupaj z vodjem konzularnega oddelka Veleposlaništva Ruske federacije v Ljubljani, Aleksejem Abramovim, položil venec k spominskemu obeležju.

Mladina

- *O pošasti, ki hodi po Evropi : zakaj ne bi smeli biti ravnodušni do teorij zarote, ki Georgeu Sorosu pripisujejo, da želi uničiti svet /Jure Trampuš. – št. 21, 26.05.2017, str. 24-27*
- *Fantje s Trga Viktorije : mladoletni begunci so se zaradi svojega brezupnega položaja prisiljeni prostituirati /Jorgos Kristides. – št. 21, 26.05.2017, str. 44-45*
- *Opomin Italijanom in še komu : knjiga Varuhi žlice je še en pomemben opomin na grozote, ki so jih Slovenci in drugi Slovani med 2. svetovno vojno trpeli pod italijansko okupacijo /Marjan Horvat. – št. 21, 26.05.2017, str. 54-57*

Reporter

- *Italijanski ovaduh Jože Pirjevec /Igor Kršinar. – št. 22, 29. 05. 2017, str. 10*
- *Parola Trst je naš pomeni, da je bil udbovski. Udba se je po Trstu sprehajala kot po Ljubljani : Igor Omerza, avtor knjige Boris Pahor – V žrelu Udbe / Igor Kršinar. – št. 22, 29.05.2017, str. 29-35*
- *Gremo podpisniki na svoje: krog okrog Janeza Evangelista Kreka, ki mu je pripadal tudi Anton Korošec, je postajal skeptičen do zmage centralnih sil v prvi svetovni vojni in začel iskati druge možnosti /Ivan Puc. – št. 22, 29.05.2017, str. 36-38*
- *Bojte se: šariat ne prihaja, je že med nami /Jože Biščak. – št. 22, 29.05.2017, str. 48-49*
- *Islamistični napad na otroke /Marko Medvešek. – št. 22, 29.05.2017, str. 50-51*

Svobodna beseda

- *Zmaga in konec vojne /Martin Premk. – št. 19, maj 2017, str. 7*
- *Kar je preveč, je preveč: je holokavst res »plod judovske zarote«? /Marjan Toš. – št. 19, maj 2017, str. 12-13*

Periodične publikacije – kazala

- **Österreichisches Jahrbuch für Politik 2015**
Andreas Khol/Günther Ofner/Stefan Karner/Dietmar Halper (Hg.) Böhlau Verlag, Wien – Köln – Weimar 2016
http://www.polak-shop.at/catalog/product_info.php?products_id=107
<http://www.jahrbuch-politik.at/aktuelles/jahrbuchpraesentation-2017/>

<http://www.jahrbuch-politik.at/archiv/>

- Language and Education, Volume 31, Issue 4, 2017
<http://www.tandfonline.com/toc/rlae20/31/4?nav=toCList>
- International Journal of Bilingual Education and Bilingualism, Volume 20, Issue 4, 2017
<http://www.tandfonline.com/toc/rbeb20/20/4?nav=toCList>
- Družboslovne razprave, Vol. XXXIII - 2017, številka 84
<http://druzboslovne-razprave.org/sl/>
<http://druzboslovne-razprave.org/stevilka/2017/84/>
- Intercultural Education, Volume 28, Issue 2, 2017
Special Issue: Refugees, Interculturalism and Education
<http://www.tandfonline.com/toc/ceji20/28/2?nav=toCList>

Periodične publikacije – kazala